

แผนแม่บท

03

การเกษตร

วางรากฐานเกษตรไทย
ให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน

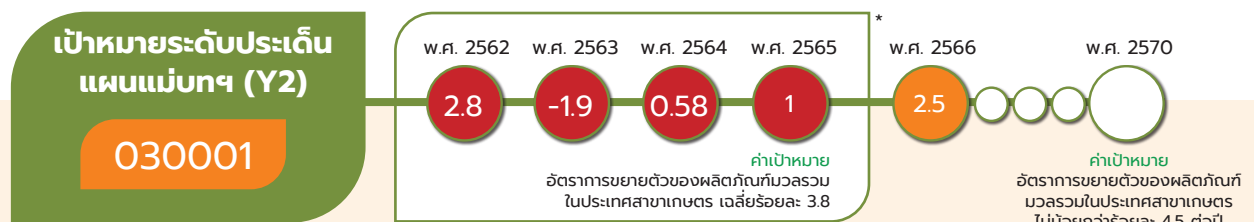

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (03) การเกษตร

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาภาคเกษตรให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการยกระดับผลผลิตการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการเกษตร ซึ่งจะเป็นปัจจัยในการสร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรส่วนใหญ่ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ (1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น และ (2) ผลผลิตการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น และมีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมีส่วนสนับสนุนต่อด้านความมั่นคง ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

*หมายเหตุ : เป้าหมาย 030001 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตร ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงตามข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้อัตราการขยายตัวที่แสดงไว้ในปีนั้น ๆ อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

เป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ (Y2) 030001 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี

เป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บท (Y2) 030001 ยังคงตัวชี้วัดเดิม คือ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร แต่มีการปรับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จากเดิม เฉลี่ยร้อยละ 3 เป็น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี

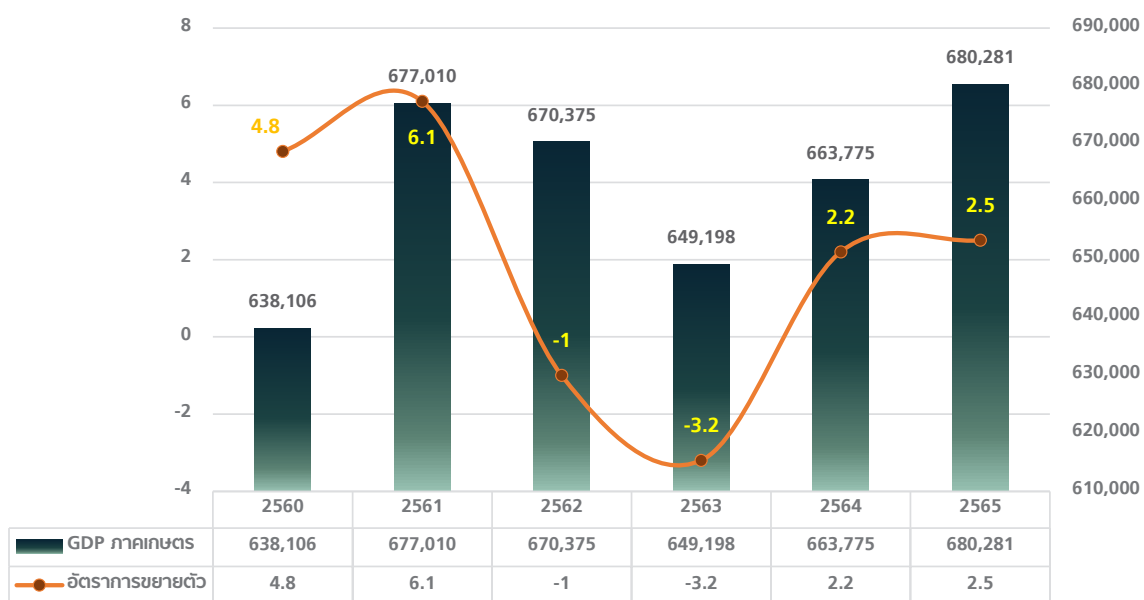
สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตร โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) มีมูลค่า 680,281 ล้านบาท ซึ่งมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.5 เมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2564 ที่มีมูลค่า 663,775 ล้านบาท เป็นผลมาจากการขยายตัวของการปลูกพืชยืนต้นและการให้บริการทางการเกษตร ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 และร้อยละ 16.7 ตามลำดับ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากสภาพอากาศและปริมาณน้ำที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก ทำให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น รวมถึงราคาสินค้าเกษตรในช่วงที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี จึงขอให้เกษตรกรขยายพื้นที่

การเกษตร

เพาะปลูกและทำการผลิตได้มากขึ้น ประกอบกับระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนที่ฟื้นตัวกลับมาเป็นปกติ อีกทั้งการดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐทำให้มีความต้องการสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายของภาครัฐและความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมการผลิตภาคเกษตร ทำให้เกษตรกรสามารถผลิตและบริหารจัดการสินค้าเกษตรให้ออกสู่ตลาดได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรที่ร้อยละ 2.5 ยังต่ำกว่าค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 โดยคิดเป็นร้อยละ 55.56 ของค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566

มูลค่าและอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สาขาเกษตร พ.ศ. 2560 - 2565

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตร โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.5 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 55.56 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.2 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น ร้อยละ 13.63

เป้าหมายระดับประเด็น
แผนแม่บทฯ (Y2)

030002

*หมายเหตุ : เป้าหมาย 030002 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยผลผลิตทางการเกษตรของภาคเกษตร
ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าว มีการปรับปรุงตามข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ปัจจุบัน ๆ อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

เป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ (Y2) 030002 ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น

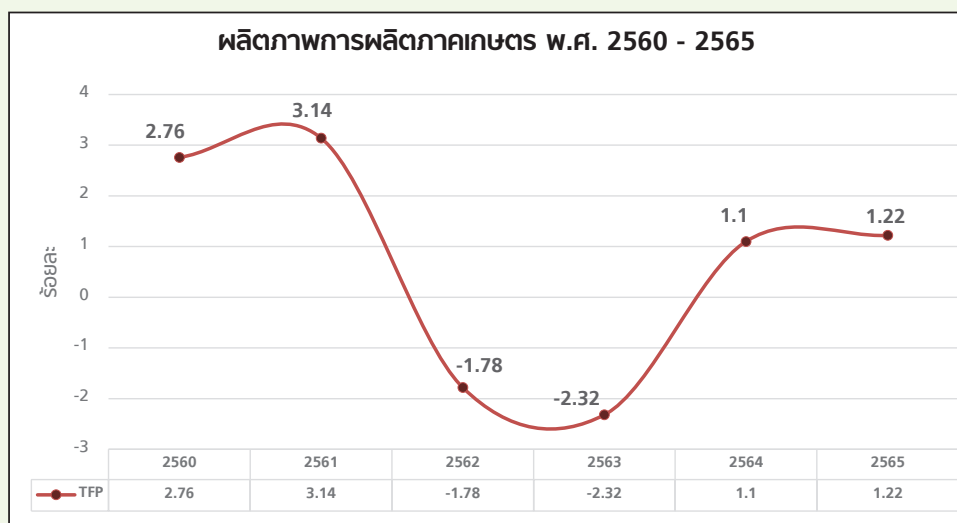
ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรเฉลี่ยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ในห้วง 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

เป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บท (Y2) 030002 ยังคงตัวชี้วัดเดิม คือ ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตร แต่มีการปรับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จากเดิม เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1 เป็น เฉลี่ยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจากผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรของประเทศไทย โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 1.22 ซึ่งปรับตัวดีขึ้นจาก พ.ศ. 2564 ที่มีค่าอยู่ที่ร้อยละ 1.10 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 คิดเป็นร้อยละ 122 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566 ซึ่งในระยะถัดไปเพื่อให้เกิดการพัฒนาผลผลิตของภาคเกษตรอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตรของภาครัฐและเอกชน รวมถึงสนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเภทเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเป็นโอกาสให้ภาคการเกษตรไทยมีการเติบโตในด้านคุณภาพและผลผลิตมากขึ้น

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566

การเกษตร

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรของประเทศไทย โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) มีค่าเท่ากับร้อยละ 1.22 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ในห้วง 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 122 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**บรรลุค่าเป้าหมาย (สีเขียว)** ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่ผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรมีค่าร้อยละ 1.10 สะท้อนให้เห็นถึง**สถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น ร้อยละ 10.91**

ทั้งนี้การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น ใน พ.ศ. 2566 ของแผนแม่บทประเด็น (03) การเกษตร ในภาพรวมมีสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น สะท้อนจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในภาคเกษตร และผลผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรที่แม้จะยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายระดับประเด็นได้ แต่มีการปรับตัวที่ดีขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยการขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายยังคงมีปัญหาคritical ที่จำเป็นต้องเร่งรัดดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย คือ ข้อจำกัดด้านต้นทุนในการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เข้าสู่มาตรฐาน ปัญหาต้นทุนวัตถุดิบทางการเกษตรที่ยังอยู่ในระดับสูง การขาดองค์ความรู้ของเกษตรกรในการรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการขาดความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการประกอบธุรกิจ ประกอบกับยังมีบางปัจจัยสำคัญที่ผลการดำเนินงานยังไม่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายได้ จึงเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการต่อไป อาทิ การรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายของเกษตรกรรายย่อย การจัดหาแหล่งเงินทุนที่เหมาะสมให้เกษตรกรสำหรับกรยกระดับการผลิตให้เข้าสู่มาตรฐานและปรับใช้เทคโนโลยีในการผลิต การกระจายการให้บริการเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลเกษตรในชุมชน ควบคู่ไปกับการให้ความรู้ในการบริหารจัดการด้านการเกษตรสมัยใหม่/อัจฉริยะ ซึ่งจะสามารถลดความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อปริมาณของผลผลิตทางการเกษตรและช่วยเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ได้มากขึ้น ตลอดจนการวิจัยการตลาดเพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งการสร้างเครื่องหมายการค้า สร้างการรับรู้ในสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทย และเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาภาคเกษตรของประเทศไทย

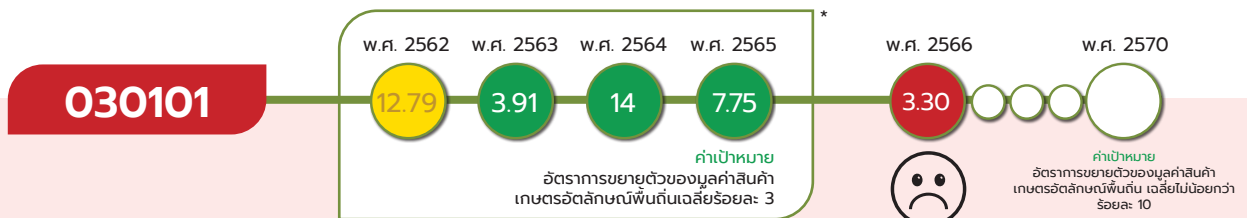

สถานการณ์บรรลุเป้าหมายประจำปี พ.ศ. 2566

แผนแม่บทฯ ประเด็น (03) การเกษตร ประกอบด้วย 10 เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายสรุปได้ ดังนี้

การแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) และเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ (Y2)

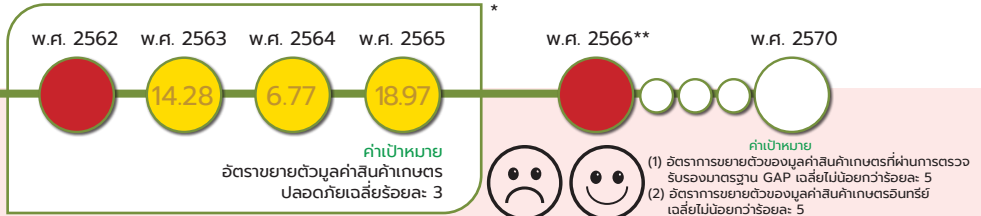
*หมายเหตุ : เป้าหมาย 030301 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงตามข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้สถานการณ์ที่แสดงไว้บนนี้ อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นของไทย ประกอบด้วย มูลค่าผลผลิตผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญ (ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย ลองกอง) ข้าวหอมมะลิ ผ้าไหมไทยนกยูงพระราชทาน และผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์อัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีมูลค่ารวม 315,118 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่า 305,055 ล้านบาท หรือมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.30 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 คิดเป็นร้อยละ 33 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.98 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 52.72

030201

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030201 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง พื้นที่ทำการเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ซึ่งเป็นบรณาย ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย ส่วนสถานการณ์ พ.ศ. 2563- 2565 พิจารณาค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP และมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงตามข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้น ๆ อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030201 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 พิจารณาค่าเฉลี่ย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP และ (2) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้รับการรับรอง ได้แก่ (1) อัตราการขยายตัวของสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 และ (2) อัตราการขยายตัวของสินค้าเกษตรอินทรีย์ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัย ประกอบด้วย (1) สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีมูลค่าลดลงร้อยละ 4.89 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 คิดเป็นร้อยละ -97.80 ของค่าเป้าหมาย และ (2) สินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.27 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 คิดเป็นร้อยละ 125.40 ของค่าเป้าหมาย

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายที่เป็นการเฉลี่ยจากตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัว พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 50* ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 กับสถานการณ์ของปีก่อนหน้า พบว่า (1) สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 39.53 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ที่แย่ลงร้อยละ 112.38 และ (2) สินค้าเกษตรอินทรีย์ เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีมูลค่าลดลงร้อยละ 18.93 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ดีขึ้น ร้อยละ 133.12

*หมายเหตุ: การคำนวณสถานะการบรรลุเป้าหมาย สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเกินร้อยละ 100 จะกำหนดให้เป็น 100 และตัวชี้วัดที่มีค่าต่ำกว่าร้อยละ 0 จะกำหนดให้เป็น 0 โดยมีการคำนวณ ดังนี้ $\frac{0+100}{2}$

030202

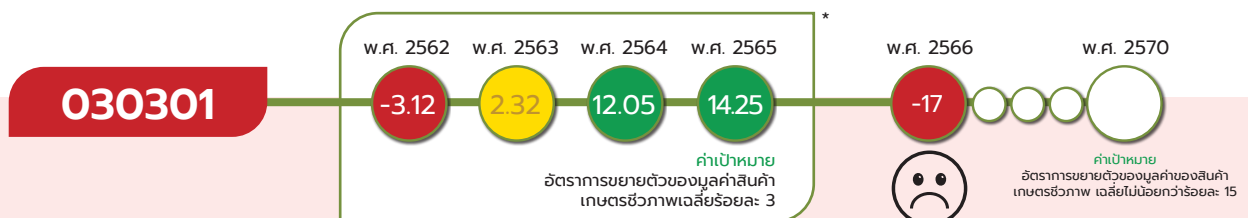
*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030202 ใน พ.ศ. 2562 - 2565 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง อันดับดัชนีความมั่นคงทางอาหาร (GFSI) โดยแสดงค่าสถานการณ์เป็นตัวเลขของอันดับ

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030202 ใน พ.ศ. 2566 ขณะจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาตินี้ ยังไม่มีการเผยแพร่รายงานการจัดอันดับดัชนีความมั่นคงทางอาหาร พ.ศ. 2566 จึงไม่มีค่าตัวเลขของอันดับ แต่สถานะการบรรลุเป้าหมายเป็นการประมวลผลจากตัวชี้วัดเทียบเคียง ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร พ.ศ. 2566

ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ อันดับจากการวัดดัชนีคุณภาพและความปลอดภัยภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร ไม่เกินอันดับที่ 70

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากรายงานการจัดอันดับดัชนีความมั่นคงด้านอาหารโลก โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 ยังไม่มีการเผยแพร่รายงานการจัดอันดับดัชนีความมั่นคงด้านอาหารโลก พ.ศ. 2566 จึงเทียบเคียงจากค่าดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร พ.ศ. 2566 ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ซึ่งศึกษาความเชื่อมั่นด้านคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตร 9 กลุ่มสินค้า คือ ข้าวสารบรรจุถุง เนื้อไก่ ไก่ไข่ ปลาน้ำจืด กุ้งทะเล ผลไม้ที่กินเปลือกได้ ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้ ผักผล และผักใบ โดยสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีภาพรวมความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตร อยู่ในระดับดีมาก ที่ระดับคะแนน 0.93 จากคะแนนเต็ม 1 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 93 ของคะแนนเต็ม ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)** ทั้งนี้ ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร ที่นำมาใช้เป็นตัวชี้วัดเทียบเคียงนั้น เริ่มสำรวจใน พ.ศ. 2566 เป็นครั้งแรก จึงไม่สามารถเปรียบเทียบสถานการณ์ด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหารกับสถานการณ์ของปีก่อนหน้าได้

สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ อัตรการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากมูลค่ารวมของสินค้าเกษตรชีวภาพ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตพลังงานทดแทน (เอทานอล ไบโอดีเซล) สมุนไพร และเครื่องเทศ และแมลงเศรษฐกิจ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีมูลค่ารวม 42,823.78 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่า 51,697.70 ล้านบาท หรือมีมูลค่าลดลงร้อยละ 17 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตรการขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 คิดเป็นร้อยละ -113.33 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีอัตรการขยายตัวร้อยละ 1 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 1,800

030302

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030302 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2565 พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนวิสาหกิจการเกษตรชีวภาพต่อจำนวนตำบลที่มีการจัดตั้งวิสาหกิจการเกษตรชีวภาพ

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030302 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 พิจารณาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนการจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ
พ.ศ. 2566 จากปีฐาน (พ.ศ. 2563)

วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับเกษตรชีวภาพเฉลี่ยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับเกษตรชีวภาพในประเทศไทย โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีจำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนฯ 11,301 แห่ง ลดลงจาก พ.ศ. 2563 ซึ่งใช้เป็นปีฐานที่มีการจดทะเบียนจำนวน 13,500 แห่ง หรือลดลงร้อยละ 16.29 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนฯ เฉลี่ยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 คิดเป็นร้อยละ -108.60 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง) ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีการจดทะเบียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.59 จาก พ.ศ. 2563 (ปีฐาน) สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 159.04 อย่างไรก็ตาม พ.ศ. 2564 - 2565 จำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนฯ มีความผันผวน เนื่องจากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ประชาชนกลับท้องถิ่นและหันมาจดทะเบียนทำธุรกิจมากกว่าปกติ ดังนั้น การเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 อาจไม่ได้สะท้อนสถานการณ์การพัฒนาของการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับเกษตรชีวภาพที่แท้จริง

030401

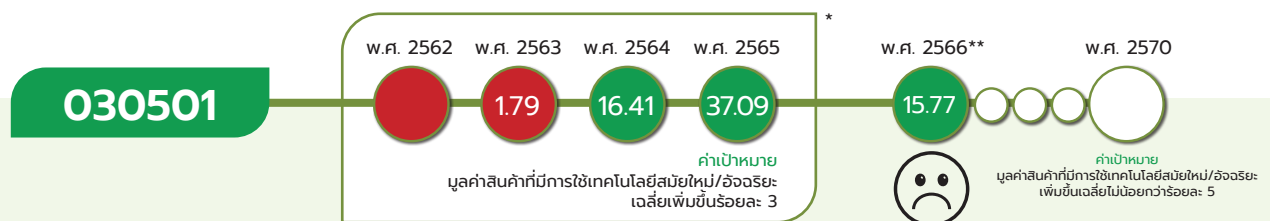
*หมายเหตุ : เป้าหมาย 030401 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงตามข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปัจจุบัน อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4

สรุปสถานการณ์บรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากมูลค่าของสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย ซึ่งเทียบเคียงจากมูลค่ารวมของสินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญ ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ และอื่นๆ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) มีมูลค่ารวม (ณ ราคาประจำปี) จำนวน 1,181,373 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี

ก่อนหน้าที่มีมูลค่า 1,108,234 ล้านบาท โดยมีอัตราการขยายตัว (มูลค่าที่แท้จริง) ร้อยละ 2.5 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 คิดเป็นร้อยละ 62.50 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 4 สะท้อนให้เห็นถึง**สถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 37.50**

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030501 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง ผลกำไรจากการดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ ซึ่งเป็นการบรรยาย ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย ส่วนสถานการณ์ พ.ศ. 2563 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตจากการดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ในพื้นที่ 85 แปลง

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030501 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 พิจารณาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตจากการดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดในพื้นที่ 3,377 แปลง

สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาเทียบเคียงจากอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวนทั้งสิ้น 3,377 แปลง โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ปีการผลิต 2565/66 มีมูลค่าของสินค้าเกษตรที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะในกระบวนการผลิต 90,092.53 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีการผลิตก่อนหน้าที่มีมูลค่า 77,818.22 ล้านบาท หรือมีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.77 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 คิดเป็นร้อยละ 315.40 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่ในปีการผลิต 2564/65 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 113.18 สะท้อนให้เห็นถึง**สถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 86.07** อย่างไรก็ตาม การรายงานสถานการณ์ใน พ.ศ. 2565 เทียบเคียงจากผลการดำเนินโครงการส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ ที่ดำเนินงานในพื้นที่ 85 แปลง ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 1 ของเกษตรแปลงใหญ่ทั้งหมด ในขณะที่การรายงานสถานการณ์ใน พ.ศ. 2566 เทียบเคียงจากผลการดำเนินโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด ที่ดำเนินงานในพื้นที่ 3,377 แปลง ดังนั้น การเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 อาจไม่ได้สะท้อนสถานการณ์การพัฒนาของมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะที่แท้จริง

การเกษตร

030502

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030502 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง ผลกำไรต่อไร่จากการดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ ซึ่งเป็นงบขยาย ดังนั้นจึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย ส่วนสถานการณ์ พ.ศ. 2563 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มจากการเพิ่มผลผลิตด้วยเทคโนโลยีจากการดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ในพื้นที่ 85 แปลง

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030502 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 พิจารณาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของผลผลิตจากการดำเนินโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่ และเชื่อมโยงตลาดในพื้นที่ 3,377 แปลง

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาเทียบเคียงจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิตภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวนทั้งสิ้น 3,377 แปลง โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ปีการผลิต 2565/66 มีผลผลิตของแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ 4,435 กิโลกรัม/ไร่ เพิ่มขึ้นจากเดิมที่ไม่มีมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการวางแผนการผลิตที่ผลิตได้เพียง 3,688 กิโลกรัม/ไร่ หรือมีผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.49 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 คิดเป็นร้อยละ 143.27 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มีสถานะบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว) ทั้งนี้ โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด ที่นำมาใช้เป็นตัวชี้วัดเทียบเคียงนั้นเป็นโครงการที่เริ่มดำเนินการในปีการผลิต 2564/65 โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2565 ยังไม่สามารถวัดผลผลิตต่อหน่วยได้ เนื่องจากเกษตรกรยังใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ได้รับไม่เต็มประสิทธิภาพ และส่วนใหญ่ยังไม่ครบรอบการเก็บเกี่ยวผลผลิต จึงไม่สามารถเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 กับสถานการณ์ของปีก่อนหน้าได้

030601

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030601 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง มูลค่าเพิ่มจากการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตภายใต้โครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ ซึ่งเป็นงบขยาย ดังนั้นจึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย ส่วนสถานการณ์ พ.ศ. 2563 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของมูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัด ดังกล่าวมีการปรับปรุงตามข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ปัจจุบัน อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

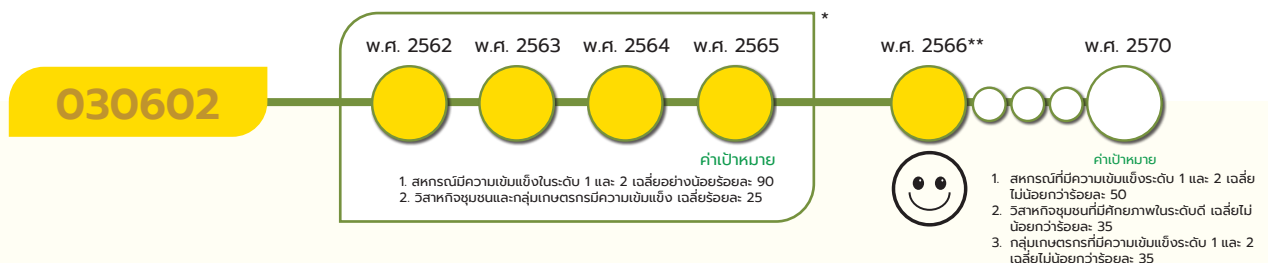
**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030601 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 พิจารณาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของผลผลิตต่อหน่วยของสินค้าเกษตรที่สำคัญในหมวดพืชและประมง พ.ศ. 2566

ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ สินค้าเกษตรกลุ่มพืชมีผลผลิตเฉลี่ย 799 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งลดลงร้อยละ 4.54 และสินค้ากลุ่มประมงมีผลผลิตเฉลี่ย 1,025.91 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งลดลงร้อยละ 1.23 โดยเมื่อพิจารณา

ภาพรวมของประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) พบว่า สินค้าเกษตรที่สำคัญในกลุ่มพืชและกลุ่มประมงมีผลผลิตต่อไร่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 2.89 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 คิดเป็นร้อยละ -19.27 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่สินค้าเกษตรที่สำคัญในกลุ่มพืชและกลุ่มประมงมีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.07 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 147.61

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030602 สถานการณ์ พ.ศ.2562 – 2565 พิจารณาจาก 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) สหกรณ์การเกษตรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 และ 2) วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030602 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 พิจารณาจาก 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) สหกรณ์การเกษตรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี และ 3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่ม เป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ สัดส่วนของจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานต่อจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนฯ ทั้งหมด ได้แก่ (1) สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 และ (3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากการประเมินศักยภาพของสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) สรุปได้ดังนี้ (1) **สหกรณ์** มีสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 ร้อยละ 43.08 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีจำนวนสหกรณ์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 คิดเป็นร้อยละ 86.16 ของค่าเป้าหมาย (2) **วิสาหกิจชุมชน** มีวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี ร้อยละ 35.84 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 คิดเป็นร้อยละ 102 ของค่าเป้าหมาย และ (3) **กลุ่มเกษตรกร** มีกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 ร้อยละ 32.02 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีจำนวนกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 คิดเป็นร้อยละ 91.49 ของค่าเป้าหมาย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายที่เป็น การเฉลี่ยจากตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัว พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 92.55* ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

*หมายเหตุ : การคำนวณสถานะการบรรลุเป้าหมาย สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเกินร้อยละ 100 จะกำหนดให้เป็น 100 โดยมีการคำนวณ ดังนี้ $\frac{86.16+100+91.49}{3}$

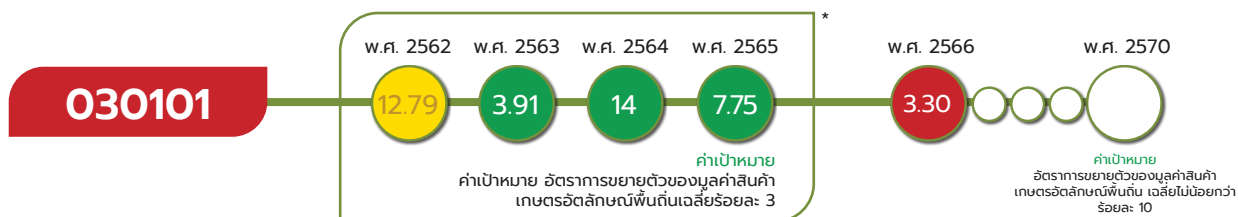
การเกษตร

ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 กับสถานการณ์ของปีก่อนหน้า พบว่า (1) สหกรณ์ การประเมินสหกรณ์ได้มีการปรับเกณฑ์การประเมินระดับความเข้มแข็งและเริ่มดำเนินการประเมินใน พ.ศ. 2566 เป็นปีแรก จึงไม่สามารถเปรียบเทียบสถานการณ์การพัฒนาของสหกรณ์กับสถานการณ์ปีก่อนหน้าได้ (2) วิสาหกิจ ชุมชน เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็น ปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับดีร้อยละ 29.25 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ดีขึ้น ร้อยละ 22.53 และ (3) กลุ่มเกษตรกร การประเมินกลุ่มเกษตรกรได้มีการปรับ เกณฑ์การประเมินระดับความเข้มแข็งและเริ่มดำเนินการประเมินใน พ.ศ. 2566 เป็นปีแรก จึงไม่สามารถเปรียบเทียบ สถานการณ์การพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรกับสถานการณ์ปีก่อนหน้าได้

030101

แผนแม่บทย่อย

เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

*หมายเหตุ : เป้าหมาย 030301 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงตาม ข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้นๆ อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตสินค้า และผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง พร้อมทั้งส่งเสริมการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี ในการพัฒนากระบวนการผลิต ตลอดจนการสร้างแบรนด์สินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และผลักดัน การส่งออกสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ไทยสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของท้องถิ่น และสร้างจุดเด่นความแตกต่างของสินค้าเกษตรไทยในตลาดโลก โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จคือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น การสร้างเครือข่ายและช่องทางการจำหน่ายสินค้า และการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

030101

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030101 ยังคงตัวชี้วัดเดิม คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น แต่มีการปรับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จากเดิม เฉลี่ยร้อยละ 4 เป็น เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
 030101 สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น มีมูลค่าเพิ่มขึ้น	หมวดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายระดับหมวดหมาย 1. มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น	ไม่มี

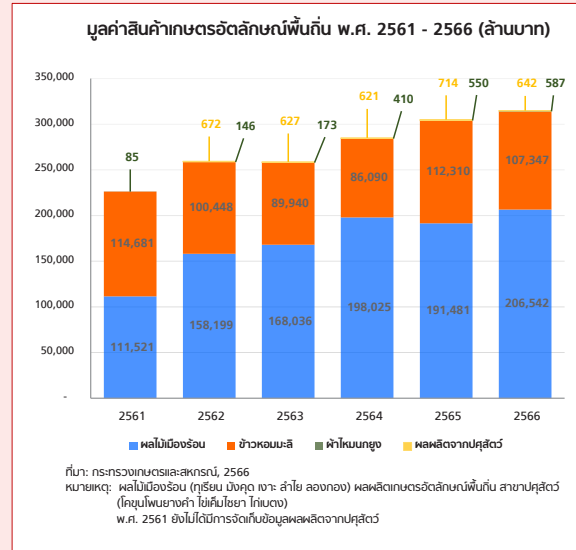
เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030101 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมายที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 1** มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจากการรายงานมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นของไทย ประกอบด้วย มูลค่าผลผลิตผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญ (ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย ลองกอง) ข้าวหอมมะลิ ผ้าไหมไทยนกยูงพระราชทาน และผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์อัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยสถานการณ์ใน พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มูลค่ารวมของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น มีจำนวน 315,118 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2565 ที่มีมูลค่า 305,055 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.30 โดยสัดส่วนของกลุ่มสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่มีมูลค่ามากที่สุดได้แก่ ผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญ รองลงมาคือ ข้าวหอมมะลิ ผ้าไหมไทยนกยูงพระราชทาน และผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์อัตลักษณ์พื้นถิ่น ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 โดยคิดเป็นร้อยละ 33 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.30 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 คิดเป็นร้อยละ 33 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.98 สะท้อนให้เห็นถึง**สถานการณ์การพัฒนาที่แย่ลง ร้อยละ 52.72**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

ใน พ.ศ. 2566 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่สำคัญ ผ่านโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้แก่ **โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น** ที่ส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ยกกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น พัฒนารฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรให้มีความสมบูรณ์ ตลอดจนเพิ่มช่องทางการตลาด และสร้างเครือข่ายผู้ผลิตสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นสำหรับการเตรียมความพร้อมการทำการตลาดเชิงรุก และ**โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนอย่างยั่งยืนปศุสัตว์ฮาลาลชายแดนใต้เชื่อมโยงฮาลาลโลก** เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน**จังหวัดชายแดนภาคใต้** เป็นการพัฒนาความรู้และทักษะการประกอบอาชีพปศุสัตว์เชิงอุตสาหกรรมให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และสร้างต้นแบบการพัฒนาอาชีพปศุสัตว์แบบกลุ่มใหญ่ให้สามารถเข้าถึงอุตสาหกรรมอาหารทั้งในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่าโครงการ/การดำเนินงานส่วนใหญ่ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในพื้นที่ การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร และการสร้างช่องทางตลาดในการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

030101

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น มีประเด็นความท้าทายจากการพัฒนาคุณภาพสินค้าและส่งเสริมการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มผู้บริโภค อาทิ กระแสอาหารเพื่อสุขภาพ กระแสอาหารที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เป็นต้น รวมทั้งการหาทางเลือกใหม่ให้กับสินค้าเกษตรเพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น การสร้างการรับรู้เรื่องราวของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการสร้างการรวมกลุ่มเกษตรกรหรือภาคีเครือข่ายของผู้ผลิตที่จะช่วยสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทั้งด้านการผลิตสินค้า การบริหารจัดการตลาดและแหล่งจัดจำหน่ายสินค้า เพื่อให้ผู้จำหน่ายสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีขีดความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการจัดจำหน่าย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

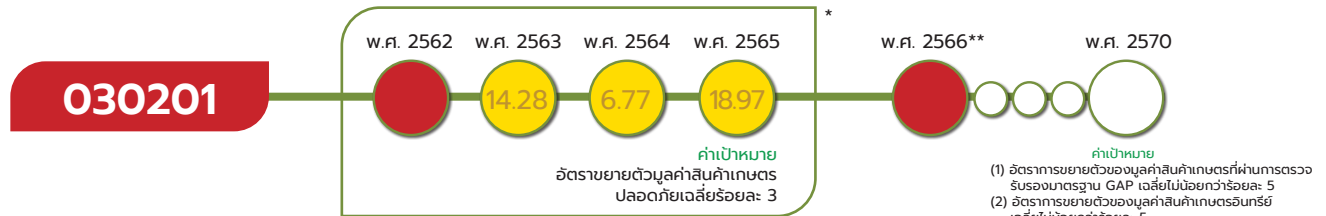
ผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพสินค้าและบรรจุภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นไปควบคู่กับการสร้างการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น อาทิ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ด้วยการใช้ภูมิปัญญา เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการออกแบบที่สร้างสรรค์และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นได้ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มหรือการสร้างเครือข่ายของผู้ผลิตเพื่อเพิ่มการเข้าถึงช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่จะช่วยยกระดับความสามารถของเกษตรกร

แผนแม่บทย่อย

เกษตรปลอดภัย

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030201 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง พื้นที่ทำการเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ซึ่งเป็นการขยาย ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย ส่วนสถานการณ์ พ.ศ. 2563- 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP และมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงตามข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้น ๆ อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030201 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 พิจารณาจาก 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP และ 2) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้รับการรับรอง ได้แก่ (1) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 และ (2) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานที่เป็นขั้นพื้นฐานตามหลักการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร และพัฒนาต่อยอดไปจนถึงมาตรฐานขั้นสูง เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น รวมถึงส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้าการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย ทั้งในและต่างประเทศ โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อเป้าหมายการเป็นเกษตรปลอดภัย ได้แก่ ระบบการตรวจรับรองมาตรฐานและระบบตรวจสอบย้อนกลับ คุณภาพการผลิตเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ การเพิ่มช่องทางการตลาดควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหาร

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030201 ได้มีการปรับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จากเดิม อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3 เป็น อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้รับการรับรอง ได้แก่ (1) สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 และ (2) สินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

030201

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
 030201 สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น	หมวดหมู่ที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายระดับหมวดหมู่ 1. มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น	ไม่มี

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030201 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมู่ที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 1** มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจากรายงานมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยของไทย ประกอบด้วย (1) มูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน มีมูลค่ารวม 755,366.49 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่ารวม 794,220.46 ล้านบาท หรือมีการหดตัวร้อยละ 4.89 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 โดยคิดเป็นร้อยละ -97.80 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566 และ (2) **มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์** โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน มีมูลค่ารวม 8,717 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 8,203 ล้านบาท ในปีก่อนหน้า คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.27 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 โดยคิดเป็นร้อยละ 125.40 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัย ประกอบด้วย

(1) **มูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP** โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีมูลค่าลดลงร้อยละ 4.89 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 คิดเป็นร้อยละ -97.80 ของค่าเป้าหมาย

(2) สินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยสถานการณ์ใน พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.27 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 คิดเป็นร้อยละ 125.40 ของค่าเป้าหมาย

เมื่อพิจารณาภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายที่เป็นการเฉลี่ยจากตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัว พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 50* ส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)

ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 กับสถานการณ์ของปีก่อนหน้า พบว่า

(1) มูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 39.53 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ที่แยลงร้อยละ 112.38

(2) สินค้าเกษตรอินทรีย์ เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีมูลค่าลดลงร้อยละ 18.93 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ดีขึ้น ร้อยละ 133.12

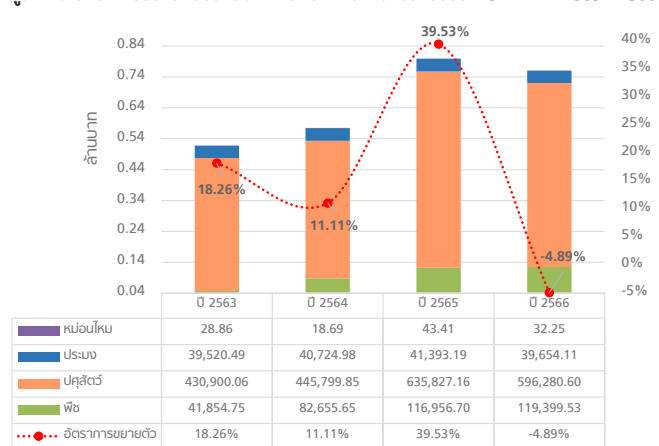

อัตราการขยายตัวของสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

อัตราการขยายตัวของสินค้าเกษตรอินทรีย์

มูลค่าและอัตราการขยายตัวของสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรอง GAP พ.ศ. 2563 - 2566

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2566

มูลค่าและอัตราการขยายตัวของสินค้าเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2563 - 2566

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2566

*หมายเหตุ : การคำนวณสถานะการบรรลุเป้าหมาย สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเกินร้อยละ 100 จะกำหนดให้เป็น 100 และตัวชี้วัดที่มีค่าต่ำกว่าร้อยละ 0 จะกำหนดให้เป็น 0 โดยมีกรคำนวณ ดังนี้ $\frac{0+100}{2}$

030201

การดำเนินงานที่ผ่านมา

ใน พ.ศ. 2566 การขับเคลื่อนด้านเกษตรปลอดภัยโดยส่วนใหญ่มุ่งให้ความสำคัญในเรื่องการยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐานการรักษาและพัฒนาระบบคุณภาพหน่วยรับรองของกองพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานสินค้า ตลอดจนการรับรองแบบกลุ่มตามมาตรฐานสากล และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ โดยมีการดำเนินงานผ่านโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้แก่ **โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (เกษตรอินทรีย์)** ดำเนินการตรวจประเมินเพื่อให้และคงไว้ซึ่งการรับรองระบบการผลิต ผลผลิตและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำมาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบมาตรฐานสากล รวมถึงพัฒนาเกษตรกรเพื่อการรับรองแบบกลุ่มตามมาตรฐานสากล **โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร** ดำเนินการให้บริการตรวจสอบสิ่งเจือปนในสินค้าเกษตรและปัจจัยการผลิต ให้บริการออกใบอนุญาต/ใบรับรองสุขอนามัย สุขอนามัยพืช และงานภายใต้พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 6 ฉบับ ตลอดจนตรวจสอบแหล่งการผลิตเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP ทั้งผักสดและผลไม้ และสินค้าเกษตรแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกผลผลิตสินค้าเกษตรไทย และ**โครงการส่งเสริมตลาดและประชาสัมพันธ์ข้าวอินทรีย์ไทย** ดำเนินการจัดคณะผู้แทนการค้าภาครัฐและผู้ประกอบการสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยเข้าร่วมงานแสดงสินค้านานาชาติระดับโลก เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ข้าวอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ของไทย อาทิ จัดแสดงตัวอย่างสินค้าข้าวอินทรีย์ไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวอินทรีย์ของไทย การเจรจาธุรกิจการค้ากับผู้นำเข้าข้าวภายในงาน ส่งผลให้ข้าวอินทรีย์ไทยเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มผู้บริโภคในต่างประเทศมากขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพมาตรฐาน และความปลอดภัย กระตุ้นให้เกิดค่านิยมการบริโภคข้าวอินทรีย์ไทยในต่างประเทศมากขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

แม้ว่าในปัจจุบันตลาดเกิดกระแสความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพเพื่อหลีกเลี่ยงโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ โดยให้ความสนใจต่อการบริโภคสินค้าที่ปลอดภัยไม่มีสารเคมีปนเปื้อน ส่งผลให้ความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์มากขึ้น แต่การเข้าสู่ระบบมาตรฐานความปลอดภัย เกิดการขาดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรองคุณภาพ ประกอบกับราคาขายของสินค้าเกษตรอินทรีย์ไม่มีความแตกต่างกับสินค้าเกษตรทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้ไม่สามารถจูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตให้เข้าสู่มาตรฐานและสอดคล้องต่อความต้องการบริโภคได้เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม กรอบการค้าระหว่างประเทศ และแนวโน้มความต้องการการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย จะมีส่วนผลักดันให้การผลิตสินค้ามีการปรับตัวเข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่

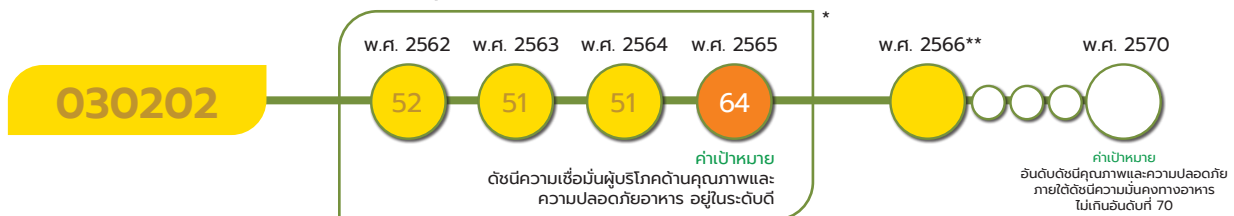

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกร ชุมชน ให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนและสามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีมาตรฐาน รวมทั้งมุ่งเน้นการสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน เพื่อต่อยอดสู่เกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่ใส่ใจในสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ ประกอบกับพัฒนาระบบฐานข้อมูลผลผลิตเกษตรปลอดภัย สถาบันเกษตรกรและเกษตรกรที่ผ่านการรับรอง ระบบตรวจรับรองคุณภาพ และระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับกับความต้องการของผู้บริโภค

แผนแม่บทย่อย

เกษตรปลอดภัย

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030202 ใน พ.ศ. 2562 - 2565 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง อันดับดัชนีความมั่นคงทางอาหาร (GFSI) โดยแสดงค่าสถานการณ์เป็นตัวเลขของอันดับ

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030202 ใน พ.ศ. 2566 ขณะจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติดังนี้ ยังไม่มีการเผยแพร่รายงานการจัดอันดับดัชนีความมั่นคงทางอาหาร พ.ศ. 2566 จึงไม่มีค่าตัวเลขของอันดับ แต่สืบสถานะการบรรลุเป้าหมายเป็นการประมวลผลจากตัวชี้วัดเทียบเคียง ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร พ.ศ. 2566

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

030202

คำเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

อันดับจากการวัดดัชนีคุณภาพและความปลอดภัย ภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร ไม่เกินอันดับที่ 70

มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ที่มีคุณภาพและความปลอดภัย ผ่านการจัดทำมาตรฐานสำหรับกำกับดูแล ระบบการตรวจรับรอง และระบบตรวจสอบย้อนกลับ รวมถึงการพัฒนาคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหารผ่านงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะเป็นการสร้างการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยของสินค้าเกษตรไทยและมีผลต่อการขยายตัวของการบริโภคในประเทศและการส่งออกสินค้าเกษตร และอาหารของไทย โดยมีปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการยอมรับในระดับสากล ได้แก่ การตรวจสอบรับรองมาตรฐานกำกับดูแล ร่วมกับการควบคุมและการตรวจสอบย้อนกลับ การพัฒนาฐานข้อมูลสินค้าเกษตร สถาบันเกษตรกร และเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน การเพิ่มช่องทางความหลากหลายของการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และการสร้างความตระหนักรู้ของมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ของไทย

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030202 ได้มีการปรับตัวชี้วัดและคำเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จาก เดิม ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร อยู่ในระดับดี เป็น ดัชนีคุณภาพและความปลอดภัย ภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร อยู่ที่ยอดอันดับไม่เกิน 70

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
03 การเกษตร 030202 ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทย ได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น	หมวดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายระดับหมวดหมาย 1. มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น	ไม่มี

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030202 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) หมวดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายที่ 1 มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 สถานการณ์ด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารของประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2565 พิจารณาจากรายงานการจัดอันดับดัชนีความมั่นคงด้านอาหารโลก พ.ศ. 2565 ที่จัดทำโดย The Economist Intelligence Unit (EIU) มีประเทศในอาเซียนที่อยู่ในการจัดอันดับ จำนวน 9 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เมียนมา กัมพูชา ลาว และไทย โดยสิงคโปร์ มีอันดับความมั่นคงทางอาหารดีที่สุดของอาเซียน ในอันดับที่ 28 (73.1 คะแนน) จาก 113 ประเทศ ในขณะที่ไทยมีอันดับความมั่นคงทางอาหารอยู่ในอันดับที่ 5 จาก 9 ประเทศในอาเซียน และอยู่ในอันดับที่ 64 (60.1 คะแนน) จาก 113 ประเทศ แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะคะแนนในด้านคุณภาพและความปลอดภัย (Quality and Safety) พบว่าไทยอยู่ในอันดับสุดท้ายของ 9 ประเทศในอาเซียน และอยู่ในอันดับที่ 102 (45.3 คะแนน) จาก 113 ประเทศ ดังนั้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยให้ได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการในระหว่าง พ.ศ. 2566 - 2570 จึงมุ่งวัดผลจากอันดับของดัชนี

ด้านคุณภาพและความปลอดภัย ทั้งนี้ เนื่องจากยังไม่มี การเผยแพร่รายงานการจัดอันดับดัชนีความมั่นคงด้านอาหารโลก พ.ศ. 2566 การรายงานสถานการณ์ พ.ศ. 2566 จึงพิจารณาเทียบเคียงจากค่าดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการด้านอาหารของประเทศไทย ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่ศึกษาความเชื่อมั่นด้านคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตร จำนวน 9 กลุ่มสินค้า ได้แก่ ข้าวสารบรรจุถุง เนื้อไก่ ไช้ไก่ ปลาน้ำจืด กุ้งทะเล ผลไม้ที่กินเปลือกได้ ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้ ผักผล และผักใบ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของสินค้าเกษตร อยู่ในระดับดีมาก ที่ระดับคะแนน 0.97 จากคะแนนเต็ม 1 คะแนน และมีความเชื่อมั่นต่อความปลอดภัยด้านอาหาร อยู่ในระดับดีมาก ที่ระดับคะแนน 0.89 จากคะแนนเต็ม 1 คะแนน ทำให้ภาพรวมความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตร อยู่ในระดับดีมาก ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 0.93 จากคะแนนเต็ม 1 คะแนน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 เนื่องจากยังไม่มี การเผยแพร่รายงานการจัดอันดับดัชนีความมั่นคงด้านอาหารโลก พ.ศ. 2566 จึงยังไม่สามารถเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ซึ่งกำหนดให้ด้านคุณภาพและความปลอดภัยอยู่ในอันดับที่ไม่เกิน 70 ได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัดเทียบเคียง ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร พ.ศ. 2566 พบว่า มีภาพรวมความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตร อยู่ในระดับดีมาก ที่ระดับคะแนน เฉลี่ย 0.93 จากคะแนนเต็ม 1 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 93 ของคะแนนเต็ม ส่งผลให้ **สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)** ทั้งนี้ ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร ที่นำมาใช้เป็นตัวชี้วัดเทียบเคียงนั้น เป็นดัชนีที่เริ่มสำรวจใน พ.ศ. 2566 เป็นครั้งแรก จึงไม่สามารถเปรียบเทียบสถานการณ์ด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหารกับสถานการณ์ของปีก่อนหน้าได้

030202

อันดับความมั่นคงทางด้านอาหาร ประจำปี พ.ศ. 2565 (Global Food Security 2022)

ประเทศ	Overall Score		ดัชนีคุณภาพและความปลอดภัย	
	อันดับ	คะแนน	อันดับ	คะแนน
สิงคโปร์	28	73.1	54	69.7
มาเลเซีย	41	69.9	38	74.7
เวียดนาม	46	67.9	53	70.2
อินโดนีเซีย	63	60.2	78	56.2
ไทย	64	60.1	102	45.3
ฟิลิปปินส์	67	59.3	61	65.3
เมียนมา	72	57.6	65	64.4
กัมพูชา	78	55.7	85	54
ลาว	81	53.1	91	51.7

ที่มา : Global Food Security Index 2022

ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตรโดยรวม		ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพของสินค้าเกษตร		ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตร	
ข้าวสารบรรจุถุง	0.98	ข้าวสารบรรจุถุง	0.99	ข้าวสารบรรจุถุง	0.94
เนื้อไก่	0.94	เนื้อไก่	0.97	เนื้อไก่	0.90
ไข่ไก่	0.97	ไข่ไก่	0.97	ไข่ไก่	0.93
ปลาน้ำจืด	0.95	ปลาน้ำจืด	0.95	ปลาน้ำจืด	0.94
กุ้งทะเล	0.92	กุ้งทะเล	0.95	กุ้งทะเล	0.88
ผลไม้ที่กินเปลือกได้	0.91	ผลไม้ที่กินเปลือกได้	0.98	ผลไม้ที่กินเปลือกได้	0.85
ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้	0.95	ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้	0.98	ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้	0.90
ผักผล	0.91	ผักผล	0.96	ผักผล	0.85
ผักใบ	0.88	ผักใบ	0.95	ผักใบ	0.82
รวมทุกสินค้าเกษตร	0.93	รวมทุกสินค้าเกษตร	0.97	รวมทุกสินค้าเกษตร	0.89

หมายเหตุ : การอ่านค่าความเชื่อมั่นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 0.00 - 0.19 ระดับแย่ที่สุด, 0.20 - 0.39 ระดับแย่, 0.40 - 0.59 ระดับปานกลาง, 0.60 - 0.79 ระดับดี และ 0.80 - 1.00 ระดับดีมาก

ที่มา : เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร ครั้งที่ 1/2566

การดำเนินงานที่ผ่านมา

ใน พ.ศ. 2566 การขับเคลื่อนเป้าหมายสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทานให้มีคุณภาพและความปลอดภัย มีการดำเนินงานผ่านโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้แก่ **โครงการสร้างความเชื่อมั่นสินค้าเกษตรและอาหาร** ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่สร้างความตระหนักรู้ในความปลอดภัยและคุณภาพสินค้าและประชาสัมพันธ์มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ผ่านการรับรองให้ผู้บริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัยทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนผู้บริโภคให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการบริโภคสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัยสำหรับการบริโภคและสิ่งแวดล้อม **โครงการนำร่องขยายผลการพัฒนาชุดตรวจสอบเคมีปนเปื้อนในผลผลิตทางการเกษตรและอาหารอย่างรวดเร็ว สนับสนุนอุตสาหกรรมอาหารปลอดภัย** ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่พัฒนาชุดตรวจสอบสารพิษไมโครท็อกซินหลายชนิดพร้อมกันในตัวอย่างเดียวแบบพกพา เพื่อลดการปนเปื้อนสารพิษจากเชื้อราในอาหาร เพิ่มขีดความสามารถของไทยในการผลิตและส่งออกอาหารปลอดภัย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การประเมินของ EIU จะสะท้อนศักยภาพความมั่นคงทางอาหาร โดยเฉพาะด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร (Quality and Safety) ของประเทศไทยให้ตรงกับความเป็นจริงได้ จะต้องมีการสร้างความเข้าใจในข้อมูลและเกณฑ์การประเมินระหว่างผู้ประเมินและหน่วยงานปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายเกี่ยวกับแนวทางการบริโภคอาหารและมาตรฐานโภชนาการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารในด้านที่เป็นจุดอ่อนแท้จริงภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีข้อสังเกตว่าใน พ.ศ. 2565 อันดับคะแนนด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารของประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 102 จากทั้งหมด 113 ประเทศ อาจมีสาเหตุมาจากการเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงานในประเทศส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทย จึงทำให้ผู้วิเคราะห์สับสนไม่พบและให้คะแนนเป็นศูนย์ นอกจากนี้ หากกรอบการเผยแพร่ผลการประเมินดัชนีความมั่นคงอาหารโลกของ EIU มีความไม่แน่นอน อาจจำเป็นต้อง

ใช้ดัชนีอื่น ๆ ในการรายงานสถานการณ์ของคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการของผลิตภัณฑ์เกษตรของไทยควบคู่ไปด้วยเพื่อให้การติดตามสถานการณ์มีความต่อเนื่อง อาทิ ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร เป็นต้น

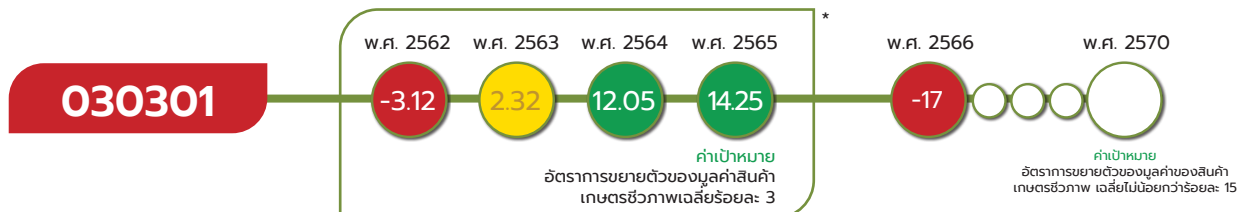

030301

แผนแม่บทย่อย

เกษตรชีวภาพ

*หมายเหตุ : เป้าหมาย 030301 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงตามข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้นๆ อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ในห้วง 5 ปี

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพผ่านกระบวนการผลิตและการแปรรูปสินค้า โดยประเมินจากมูลค่ารวมของวัตถุดิบที่ใช้ผลิตทดแทนสินค้าจำพวก สมุนไพร เครื่องเทศ และแมลงเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพคือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการสำรวจและอนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และประมงในท้องถิ่น ร่วมกับการผลิตโดยใช้ผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ และการพัฒนาส่วนของการตลาดในการสร้างการรับรู้ในผลิตภัณฑ์

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030301 ยังคงตัวชี้วัดเดิม คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ แต่มีการปรับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จากเดิม เฉลี่ยร้อยละ 5 เป็นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
 030301 สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น	หมวดหมู่ที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายระดับหมวดหมู่ 1. มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น	ไม่มี

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030301 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมู่ที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 1** มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจากมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพของประเทศไทย โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่ารวม 42,823.78 ล้านบาท ซึ่งลดลงจาก พ.ศ. 2565 ที่มีมูลค่ารวม 51,697.70 ล้านบาท หรือมูลค่าลดลงร้อยละ 17 โดยสัดส่วนของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพใน พ.ศ. 2566 ประกอบด้วย (1) มูลค่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลังงานทดแทน (เอทานอล ไบโอดีเซล) จำนวน 39,111.02 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.33 (2) มูลค่าสมุนไพรและเครื่องเทศ (ขมิ้นชัน พริกไทย กระชายดำ กระเจี๊ยบแดง ว่านหางจระเข้ ใพล ฟ้าทะลายโจร) จำนวน 816.58 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.91 และ (3) มูลค่าแมลงเศรษฐกิจ (ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง จิ้งหรีด) จำนวน 2,896.18 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.76 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ พ.ศ. 2566 ที่มีมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพลดลงร้อยละ 17 กับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 โดยคิดเป็นร้อยละ -113.33 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีมูลค่าลดลงร้อยละ 17 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 คิดเป็นร้อยละ -113.33 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)

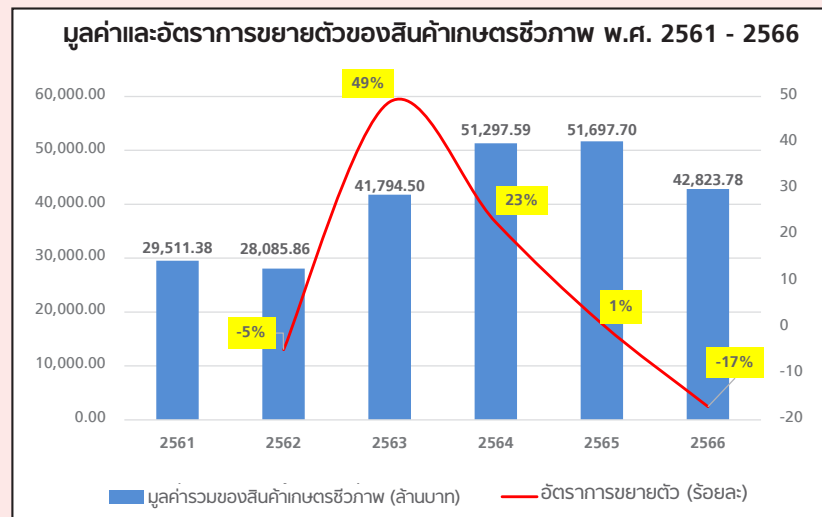

การเกษตร

030301

ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 1,800

ที่มา : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2566

การดำเนินงานที่ผ่านมา

ใน พ.ศ. 2566 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ในการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจ รวมถึงมุ่งเน้นการสร้างกลไกและแผนความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สร้างและพัฒนาระบบเชื่อมโยงของข้อมูลสมุนไพร ระบบติดตามและประเมินผล โดยมีการดำเนินโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้แก่ **โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร** เพิ่มศักยภาพการจัดการฟางข้าวหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อความยั่งยืน ถ่ายทอดเทคนิคการใช้งานและการบำรุงรักษาเครื่องจักรกล ระบบการจัดการวัสดุเหลือใช้โดยยึดแนวคิดระบบธุรกิจปิดวงจรและระบบการจัดการวัตถุดิบเหลือใช้สู่โรงงานแปรรูปต้นแบบ สำรองชนิด ปริมาณและศักยภาพวัสดุเหลือใช้ในพืชอุตสาหกรรม และพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ และการจัดการฟางข้าวหลังการเก็บเกี่ยว และ**โครงการส่งเสริมและพัฒนาลินค้าเกษตรชีวภาพ** วิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร เพื่อจัดทำแผนการผลิตสินค้า จัดกระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และความรู้เรื่องการผลิตตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์/การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) การเพิ่มมูลค่าผลผลิตสมุนไพร/แมลงเศรษฐกิจ การบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด พร้อมทั้งพัฒนาแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์สมุนไพร จุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

กระแสการบริโภคที่ใส่ใจสุขภาพและคุณค่าทางโภชนาการของอาหารและสถานการณ์ความขัดแย้งของรัสเซีย-ยูเครน ที่ส่งผลให้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ให้โปรตีน (ถั่วเหลือง) ขาดแคลนและมีราคาสูงขึ้น เป็นโอกาสในการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรและสารสกัดเพื่อการผลิตอาหารทางการแพทย์ และ functional food รวมถึงการขยายปริมาณการผลิตสินค้าแมลงเศรษฐกิจ อาทิ การเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย (Black Soldier Fly-BSF) ซึ่งเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีโปรตีนสูงถึงร้อยละ 42 – 56 เป็นต้น ซึ่งการสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องมีการต่อยอดและขยายผลงานวิจัยเพื่อให้ผลผลิตเกษตรมีปริมาณและคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด และจะเป็นการเพิ่มสัดส่วนมูลค่าสมุนไพรและเครื่องเทศและมูลค่าแมลงเศรษฐกิจด้วย นอกจากนี้ ในส่วนของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลังงานทดแทน (เอทานอล ไบโอดีเซล) ควรพิจารณาแนวทางการผลักดันไปสู่อุตสาหกรรมอื่นที่มีมูลค่าสูง เช่น อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคัล เป็นต้น เพื่อรองรับการมาของเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าที่ทำให้มีการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพลดลงในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ อาทิ สนับสนุนเงินทุน หรืออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสินเชื่อให้แก่เกษตรกรที่ขาดแคลนเงินทุนในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพ และการแปรรูปสมุนไพร ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผ่านหลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ในกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจตลอดห่วงโซ่การผลิตโดยเน้นความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรส่งเสริมและขยายผลต่อยอดงานวิจัยเพื่อเกิดการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้น และเชื่อมโยงความต้องการวัตถุดิบสินค้าเกษตรระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบกับผู้แปรรูป/ผู้ประกอบการ โดยให้การสนับสนุนทางด้านองค์ความรู้และการรับรองมาตรฐานที่เอื้อต่อการผลิตในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ การส่งเสริมการผลิตสมุนไพร เพื่อการผลิตสารสกัด อาหารทางการแพทย์ และ functional food เป็นต้น ตลอดจนผลักดันให้มีการใช้วัตถุดิบในการผลิตพลังงานทดแทนในอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

030302

แผนแม่บทย่อย

เกษตรชีวภาพ

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้วิสาหกิจทางการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งในทุกตำบลเพิ่มมากขึ้น ควบคู่ไปกับการยกระดับเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจการเกษตรที่ใช้ฐานทรัพยากรชีวภาพจากในชุมชนไปพัฒนาสินค้าให้มีมูลค่าสูง ส่งผลต่อการสร้างรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จคือ การรวบรวมกลุ่มเกษตรกร การบริหารวิสาหกิจเชิงพาณิชย์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ตรงตามความต้องการของตลาดและการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการวิสาหกิจ รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายการเชื่อมโยงภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเกษตร และการจัดการตลาด

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030302 ได้มีการปรับตัวชีวิตและค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จาก เดิม จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ เป็น การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
 030302 วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น	หมวดหมู่ที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายระดับหมวดหมู่ 3. การเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม	ไม่มี

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030302 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมู่ที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 3** การเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจากการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ จำนวน 11,301 แห่ง ซึ่งมีจำนวนลดลงร้อยละ 16.29 เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2563 (ปีฐาน) ที่มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ จำนวน 13,500 แห่ง โดยคาดว่าสาเหตุที่จำนวนการจดทะเบียนลดลง อาจเป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่เริ่มเข้าสู่ภาวะปกติ ทำให้ประชาชนที่เคยย้ายกลับถิ่นฐาน/กลับภูมิลำเนาย้ายกลับไปสู่ภาคบริการหรือภาคการผลิตอื่นตามปกติ รวมทั้งอาจไม่ได้มีการต่อทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ซึ่งหากวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนไม่ต่อทะเบียนเป็นระยะเวลา 2 ปีติดต่อกัน จะถูกเพิกถอนทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และหมดสิทธิรับการส่งเสริมและสนับสนุนหรือบริการจากภาครัฐ ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ พ.ศ. 2566 ที่จำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพลดลงร้อยละ 16.29 กับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนฯ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 โดยคิดเป็นร้อยละ -108.60 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

การเกษตร

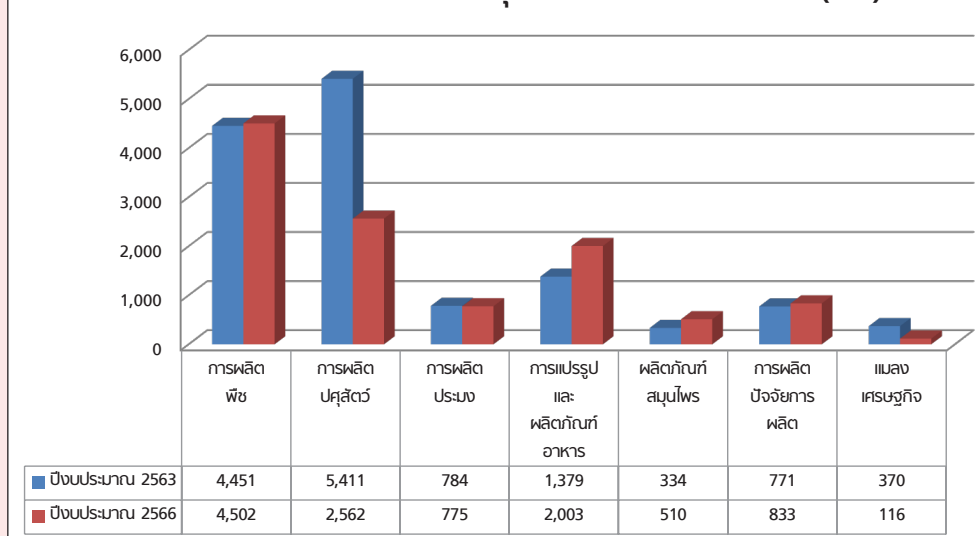

030302

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีจำนวนการจดทะเบียนลดลงร้อยละ 16.29 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีจำนวนการจดทะเบียนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 คิดเป็นร้อยละ -108.60 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่จำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.59 จาก พ.ศ. 2563 (ปีฐาน) สะท้อนให้เห็นถึง**สถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 159.04** อย่างไรก็ตาม พ.ศ. 2564 - 2565 จำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนฯ มีความผันผวน เนื่องจากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ประชาชนกลับท้องถิ่นและหันมาจดทะเบียนทำธุรกิจมากกว่าปกติ ดังนั้น การเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 อาจไม่ได้สะท้อนสถานการณ์การพัฒนาของการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับเกษตรชีวภาพที่แท้จริง

จำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ (แห่ง)

ที่มา : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2566

การดำเนินงานที่ผ่านมา

ใน พ.ศ. 2566 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมจัดตั้งวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน การพัฒนาทักษะการบริหารจัดการ การผลิต การตลาดให้เหมาะสมตามศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ผู้ผลิตสินค้าและบริการจากฐานชีวภาพ และส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการจากฐานชีวภาพ และพัฒนาช่องทางการตลาด โดยการสำรวจข้อมูลแหล่งทรัพยากรวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืชและเกลือทะเลไทย ตลอดจนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเป็น

ผู้ประกอบการวิสาหกิจฯ ด้านพืช และการวิเคราะห์ศักยภาพการดำเนินงาน และจัดทำแผนพัฒนากิจการของวิสาหกิจฯ ด้านพืช โดยมีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ อาทิ การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำคอมบูชาจากสับปะรดตราดสีทอง จ.ตราด การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปงฝุ่นแก้คันจากสารสกัดเปลือกมังคุด จ.จันทบุรี นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการปลูกพืชเพื่อขยายพันธุ์พืชและสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการรวบรวมและพัฒนากระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์และสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์สูงสุด ร่วมกับการสร้างเครือข่ายสำหรับการจัดจำหน่ายควบคู่กับเผยแพร่องค์ความรู้เพื่อเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ได้ อาทิ การส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร และการส่งเสริมและขยายผลชุมชนไม่มีค่า

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจเกษตรชีวภาพที่มีจำนวนลดลงนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้คลี่คลายและมีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น จึงทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกลับเข้าสู่ภาคบริการหรือภาคการผลิตอื่นตามปกติ และส่งผลกระทบต่อการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจเกษตรชีวภาพ อย่างไรก็ตามแนวโน้มของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพและการเลือกสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น จึงเป็นโอกาสสำคัญทางการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศที่จะส่งเสริมการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ โดยควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจเกษตรชีวภาพ ตลอดจนการขยายผลการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับแหล่งทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการขยายผลให้มีการจัดตั้งวิสาหกิจเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับพื้นที่ เพื่อเป็นการต่อยอดจากการสำรวจแหล่งทรัพยากรชีวภาพ ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการจัดตั้งขึ้นแล้วให้มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และนำความหลากหลายทางชีวภาพมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

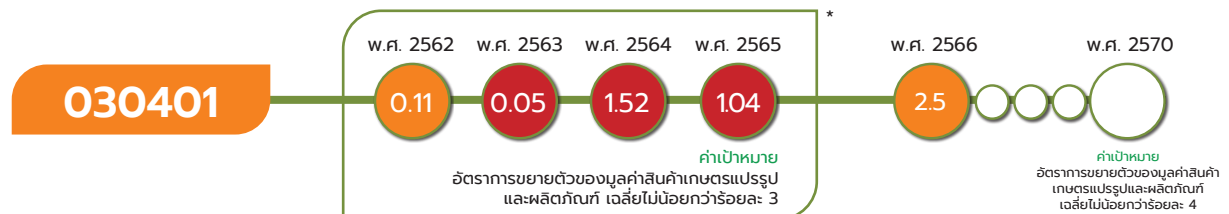
030302

โดยเฉพาะหน่วยงานในระดับพื้นที่ซึ่งจะเป็นเครือข่ายสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจเกษตรชีวภาพ อาทิ การส่งเสริมกระบวนการรวมกลุ่มเกษตรกร การสนับสนุนแหล่งเงินทุนและองค์ความรู้สำหรับการจัดตั้งและการบริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดและพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชนให้มีศักยภาพในการแข่งขัน และนำไปสู่การสร้าง ความเข้มแข็งและสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

030401

แผนแม่บทย่อย

เกษตรแปรรูป

*หมายเหตุ : เป้าหมาย 030401 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าว มีการปรับปรุงตามข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้นๆ อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4

มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าเกษตรด้วยการผลิตและแปรรูปจากวัตถุดิบไปสู่ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ตลอดจนมีการสนับสนุนต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ ซึ่งจะช่วยยกระดับรายได้ให้กับภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ส่งผลให้ภาคการเกษตรมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยการยกระดับการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาปัจจัยสำคัญ ตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงการตลาด ได้แก่ การรวมกลุ่มและสร้างภาคีเครือข่ายการแปรรูป วัตถุดิบ และผลิตผลทางการเกษตรที่มีมาตรฐาน ความหลากหลายของสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ อุปกรณ์/เทคโนโลยีการผลิตและแปรรูป ตลอดจนการขยายช่องทางการตลาดและจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030401 ยังคงตัวชี้วัดเดิม คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ แต่มีการปรับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จากเดิมเฉลี่ยร้อยละ 4 เป็น เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
03 การเกษตร 030401 สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น	หมวดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายระดับหมวดหมาย 1. มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น	ฉ. ด้านเศรษฐกิจ (1) จัดอุปสรรค และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี (2) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (4) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการ แต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสมและส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030401 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมายที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายที่ 1 มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น นอกจากนี้ เพื่อให้เป้าหมายของการปฏิรูปประเทศ ตามที่กำหนดไว้ในหมวด 16 ของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 258 ในส่วนของด้านเศรษฐกิจ ที่กำหนดให้ดำเนินการจัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้ประเทศไทยและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วม กลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี และสร้างกลไกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนสร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสมและส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการผ่านโครงการที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายนี้ได้ด้วย เพื่อให้การบรรลุผลจากการปฏิรูปประเทศมีความยั่งยืนของผลสัมฤทธิ์ได้ต่อไป

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

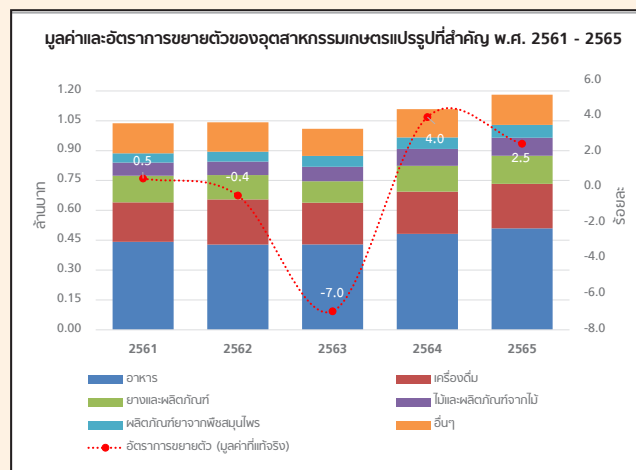
สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจากมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่ารวม (ณ ราคาประจำปี) จำนวน 1,181,373 ล้านบาท ปรับตัวเพิ่มขึ้นจาก 1,108,234 ล้านบาท ใน พ.ศ. 2564 โดยมีอัตราการขยายตัว (มูลค่าที่แท้จริง) คิดเป็นร้อยละ 2.5 ลดลงจาก พ.ศ. 2564 ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 4 ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 42) มีอัตราการขยายตัวชะลอตัวลงจาก พ.ศ. 2564 ตามการชะลอตัวของการแปรรูปและการถนอมผลไม้และผัก ผลิตภัณฑ์

030401

แปรรูปจากธัญพืช เนื่องจากวัตถุดิบสำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง และสับปะรด มีผลผลิตลดลง ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) ที่มูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.5 กับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 โดยคิดเป็นร้อยละ 62.50 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.5 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 จึงคิดเป็นร้อยละ 62.50 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุดที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 4 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 37.50

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566

การดำเนินงานที่ผ่านมา

ใน พ.ศ. 2566 การขับเคลื่อนด้านเกษตรแปรรูปส่วนใหญ่เป็นโครงการในลักษณะที่มุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบสินค้าเกษตรแปรรูป การสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการตลาดให้แก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิค และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปและการเพิ่มยอดขาย ตลอดจนการยกระดับผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสากล โดยมีการดำเนินโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้แก่ **โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร** มีการส่งเสริมองค์ความรู้ให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ในการพัฒนากระบวนการแปรรูป การวิเคราะห์ตลาด และการจัดทำบรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายตลาดแปรรูปสินค้าเกษตรและแหล่งรวบรวมผลผลิตเพื่อนำมาแปรรูป **โครงการยกระดับพืชสมุนไพรไทยเพื่อเข้าสู่อุตสาหกรรมอาหารฟังก์ชันและส่วนผสมอาหารฟังก์ชัน** มีการพัฒนาต้นแบบอาหารฟังก์ชัน

และส่วนผสมอาหารฟังก์ขึ้นจากพืชสมุนไพร และถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน ทั้งด้านการผลิตการออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดทำมาตรฐานและความปลอดภัย การวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการ พร้อมทั้งลงพื้นที่ให้คำปรึกษาด้านการปรับกระบวนการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากพืชและอาหารโปรตีนทางเลือกให้แก่ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ **โครงการยกระดับสินค้าเกษตรสู่เกษตรอุตสาหกรรม** จัดฝึกอบรมการบริหารจัดการ การสร้างแบรนด์ การตลาด และการบริหารต้นทุน เพื่อป้อนนักธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมที่มีการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามาสนับสนุนสนับสนุนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงอุตสาหกรรม (Cluster) เพื่อสร้างความเข้มแข็งผู้ประกอบการเกษตรอุตสาหกรรมให้สามารถพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันได้ และ**โครงการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานกาแฟอาราบิก้าในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน** เปิดโอกาสชุมชนผู้ปลูกกาแฟ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในอุตสาหกรรมกาแฟ ได้ร่วมกันยกระดับคุณภาพกาแฟ โดยการวิเคราะห์/ทดสอบคุณสมบัติของเมล็ดกาแฟในห้องปฏิบัติการ การปรับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการแปรรูป การออกแบบบรรจุภัณฑ์/ตราสินค้า/การสร้างเรื่องราว และเพิ่มช่องทางการจำหน่าย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

สทกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร ขาดความเชี่ยวชาญในด้านการจดทะเบียนกลุ่ม การชำระภาษี และความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความรู้และเทคนิคในการปรับปรุงโรงเรือนแปรรูปให้ได้มาตรฐานเพื่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความหลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากปัจจัยภายในแล้วยังมีปัจจัยภายนอกอันได้แก่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อปริมาณของผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นวัตถุดิบตั้งต้นในการแปรรูปสินค้า ในขณะที่เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ในการรับมือกับผลกระทบดังกล่าว ประกอบกับการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้กับภาคการเกษตรซึ่งจะสามารถป้องกันความเสียหายได้ง่ายขึ้น และเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ได้มากขึ้น แต่ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น

030401

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ควรมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการรวมกลุ่มเกษตรกรให้มากขึ้น เช่น การอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลและขั้นตอนทางกฎหมายในการจดทะเบียนรวมกลุ่ม การชำระภาษี เป็นต้น ประกอบกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตรได้มากขึ้น โดยภาครัฐควรจัดหาแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม และให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับใช้เทคโนโลยีในการผลิต การวิจัยการตลาด ควบคู่ไปกับการสร้างการรับรู้ในสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างเครื่องหมายการค้าและการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

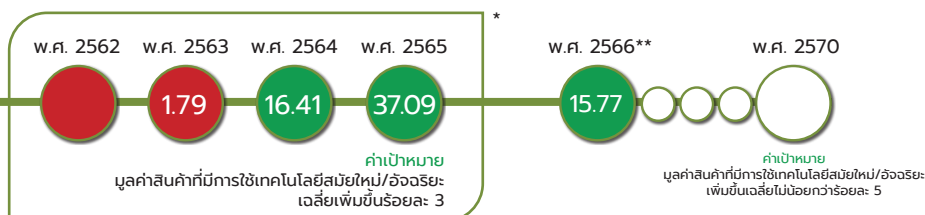
030501

แผนแม่บทย่อย

เกษตรอัจฉริยะ

030501

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030501 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง ผลกำไรจากการดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ ซึ่งเป็นการบรรยาย ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย ส่วนสถานการณ์ พ.ศ. 2563 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตจากการดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ในพื้นที่ 85 แปลง

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030501 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 พิจารณาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตจากการดำเนินโครงการ ยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดในพื้นที่ 3,377 แปลง

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตด้วยเกษตรอัจฉริยะ ด้วยการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในภาคการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรสมัยใหม่/อัจฉริยะ โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบเกษตรอัจฉริยะที่มีประสิทธิภาพ การให้บริการด้านการเกษตรอัจฉริยะอย่างทั่วถึง การพัฒนาระบบโลจิสติกส์/คลังสินค้าอัจฉริยะด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และระบบสารสนเทศการจัดการเกษตรอัจฉริยะ

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030501 ยังคงตัวชี้วัดเดิม คือ มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ แต่มีการปรับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จากเดิม เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4 เป็น เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
 030501 สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น	หมวดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายระดับหมวดหมาย 1. มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น	ไม่มี

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030501 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมายที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 1** มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาเทียบเคียงจากการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้านการเกษตร (แผนงาน/โครงการกลุ่มที่ 3) ที่มุ่งเน้นการผลิตในรูปแบบเกษตรสมัยใหม่ เกษตรอัจฉริยะ เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำที่มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐานโดยสถานการณ์ใน พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ในปีการผลิต 2565/66 พบว่าได้ดำเนินการไปแล้วทั้งสิ้นจำนวน 3,377 แปลง จากแปลงเป้าหมายจำนวน 5,250 แปลง ในกลุ่มสินค้าเกษตรกว่า 90 ชนิด ซึ่งสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้กว่าร้อยละ 15.93 จากปีการผลิต 2564/65 (จากเดิม 12,902 บาท/ไร่ เป็น 10,869 บาท/ไร่) และสร้างมูลค่าของสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะในกระบวนการผลิตได้รวม 90,092.53 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีการผลิตก่อนหน้าที่มีมูลค่ารวม 77,818.22 ล้านบาท หรือมีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.77 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้สินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 โดยคิดเป็นร้อยละ 315.40 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาเทียบเคียงจากมูลค่าการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดในพื้นที่ 3,377 แปลง โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ในปีการผลิต 2565/66 สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะได้ร้อยละ 15.77 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ในห้วง 5 ปี จึงคิดเป็นร้อยละ 315.40 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่ในปีการผลิต 2564/65 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 113.18 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 86.07 อย่างไรก็ตาม การรายงานสถานการณ์ใน พ.ศ. 2565 เทียบเคียงจากผลการดำเนินโครงการส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ ที่ดำเนินงานในพื้นที่ 85 แปลง ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 1 ของเกษตรแปลงใหญ่ทั้งหมด ในขณะที่การรายงานสถานการณ์ใน พ.ศ. 2566 เทียบเคียงจากผลการดำเนินโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด ที่ดำเนินงานในพื้นที่ 3,377 แปลง ดังนั้น การเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 อาจไม่ได้สะท้อนสถานการณ์การพัฒนาของมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะที่แท้จริง

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การขับเคลื่อนเป้าหมายใน พ.ศ. 2566 ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ต้นแบบเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร และการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศในการจัดการเกษตรอัจฉริยะ ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนปัจจัยความสำเร็จภายใต้ห่วงโซ่มูลค่าของประเทศไทยด้านการส่งเสริมและขยายผลเกษตรอัจฉริยะ โดยเร่งสร้างพื้นที่ต้นแบบเกษตรอัจฉริยะที่มีประสิทธิภาพและด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร โดยมีการดำเนินงานผ่านโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้แก่ **โครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรอัจฉริยะ** ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีการดำเนินงานสำคัญ อาทิ การพัฒนาแปลงต้นแบบเกษตรอัจฉริยะพืชเศรษฐกิจด้วยการอารักขาพืชและการจัดการดินปุ๋ย การส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่และระบบบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วยระบบเกษตรอัจฉริยะ (HandySense) การพัฒนาระบบการปลูกข้าวโดยใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ **โครงการพัฒนาระบบติดตามการเจริญเติบโตของอ้อยด้วยอากาศยานไร้คนขับ** ของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยจัดทำแปลงสาธิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย ผ่านเทคโนโลยีภาพถ่ายจากอากาศยานไร้คนขับและนำมาประเมินความหนาแน่นและความแข็งแรงของอ้อยปลูก ตามหลักการเกษตรแม่นยำสูง (Precision Agriculture) ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบในจังหวัดอุดรธานี พิจิตร และกำแพงเพชร

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ปัจจุบันภาคส่วนต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในภาคการเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตด้วยเกษตรอัจฉริยะ ซึ่งเกษตรกรเองเริ่มมีการปรับตัวกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตไปสู่การทำเกษตรอัจฉริยะมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายสำคัญที่ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรสูง ได้แก่ การขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร ราคาปุ๋ยสูง และมีการใช้งานอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เครื่องจักรมีราคาแพงและบางส่วนไม่สามารถปรับใช้กับพื้นที่ขนาดเล็กได้ อีกทั้ง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในภาคเกษตรส่วนใหญ่ยังเป็นเพียงการผลิตต้นน้ำ ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในภาคเกษตรกรรมของไทย อาทิ การนำแอปพลิเคชันแพลตฟอร์มออนไลน์ Internet of Things (IoT) มาใช้ในการแปรรูปขั้นปลาย นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตที่เกิดจากตัวเกษตรกรเอง อาทิ ค่านิยมในการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทักษะคิดของเกษตรกรที่ไม่กล้านำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในภาคการเกษตร เนื่องจากเห็นว่าการใช้ระยะเวลาในการค้นหาค้นคว้าค่อนข้างนาน เกษตรกรบางส่วนยังขาดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในการใช้ซ่อมแซม และดูแลรักษาเทคโนโลยี/นวัตกรรม/เครื่องจักรกลสมัยใหม่ ตลอดจนข้อจำกัดด้านเงินลงทุนในเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งนี้ ยังมีประเด็นท้าทายสำคัญในส่วนของการรายงานผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของแผนย่อยเกษตรอัจฉริยะภายใต้แผนแม่บทฯ ที่ปัจจุบันใช้ผลการดำเนินงานของบางโครงการสำคัญมาเทียบเคียงเท่านั้น ซึ่งยังไม่มีการจัดทำข้อมูลภาพรวมมูลค่าเพิ่มสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการจัดเก็บข้อมูลมูลค่าสินค้านี้ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สะท้อนผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริงตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

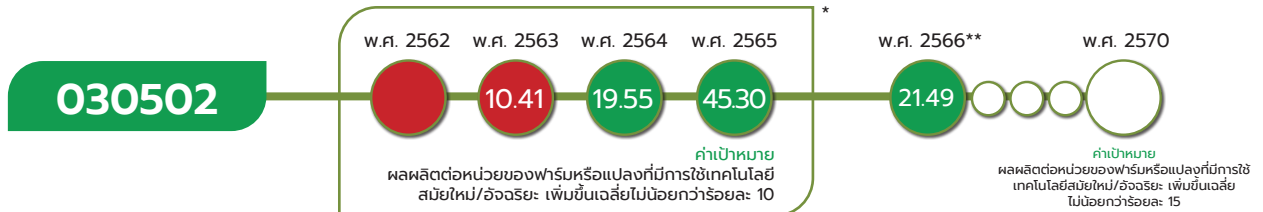
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการดำเนินการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในภาคการเกษตร โดยมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจและองค์ความรู้แก่เกษตรกร รวมทั้งมีส่วนเกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่การทำเกษตรกรรม เพื่อให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี/นวัตกรรม/เครื่องจักรกลสมัยใหม่ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และมุ่งเน้นให้เห็นถึงความจำเป็นของการนำมาประยุกต์ใช้ในภาคการเกษตร เช่น การทำแปลงสาธิตเพื่อแสดงศักยภาพในการลดต้นทุน เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรให้มุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่การทำเกษตรกรรมนำเทคโนโลยี/นวัตกรรม/เครื่องจักรกลสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะในส่วนของการปรับเปลี่ยนรูปแบบผลิต/แปรรูปขั้นกลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรและกระจายสินค้าทางการเกษตร อาทิ การพัฒนาแพลตฟอร์มการตลาดและระบบขนส่ง/คลังสินค้า รวมทั้งหน่วยงานเจ้าภาพควรเร่งดำเนินการจัดเก็บข้อมูลมูลค่าสินค้านี้ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ และจัดทำระบบการรายงานผลเพื่อสะท้อนผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะต่อไป

030502

แผนแม่บทย่อย

เกษตรอัจฉริยะ

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030502 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง ผลกำไรต่อไร่จากการดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ ซึ่งเป็นการบรรยาย ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย ส่วนสถานการณ์ พ.ศ. 2563 - 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มจากการเพิ่มผลผลิตด้วยเทคโนโลยีจากการดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ในพื้นที่ 85 แปลง

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030502 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 พิจารณาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของผลผลิตจากการดำเนินโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่ และเชื่อมโยงตลาดในพื้นที่ 3,377 แปลง

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและผลผลิตทางการเกษตรในเชิงปริมาณต่อพื้นที่สูงสุด โดยอาศัยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการวางแผนการผลิตเพื่อทดแทนการผลิตแบบดั้งเดิม อาทิ เทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยี IoT (Internet of Things) ระบบอัตโนมัติและระบบเซ็นเซอร์ ซึ่งจะช่วยทำให้การทำเกษตรมีความแม่นยำสูง รวมถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เทคโนโลยี นวัตกรรม และวิทยาการทางการเกษตร ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนให้ภาคการเกษตรเกิดการพัฒนาและปรับตัวไปสู่การเกษตรสมัยใหม่/อัจฉริยะ โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกร การให้บริการด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ ระบบสารสนเทศการจัดการฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030502 ยังคงตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายเดิมที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
03 การเกษตร 030502 ผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น	หมวดหมู่ที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายระดับหมวดหมู่ 2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพ ความมั่นคงทางอาหาร และความยั่งยืนของภาคเกษตร หมวดหมู่ที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายระดับหมวดหมู่ 2. ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง	ไม่มี

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030502 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมู่ที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 2** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพ ความมั่นคงทางอาหาร และ**หมวดหมู่ที่ 11** ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ **เป้าหมายที่ 2** ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาเทียบเคียงจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิตภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้านการเกษตร (แผนงาน/โครงการกลุ่มที่ 3) ที่มุ่งเน้นการผลิตในรูปแบบเกษตรสมัยใหม่ เกษตรอัจฉริยะ เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำที่มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐาน โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ในปีการผลิต 2565/66 พบว่า สามารถเพิ่มผลผลิตได้เป็น 4,435 กิโลกรัม/ไร่ จากเดิมที่ไม่มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการวางแผนการผลิต ที่ผลิตได้เพียง 3,688 กิโลกรัม/ไร่ หรือผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.49 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้เพิ่มผลผลิตเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 โดยคิดเป็นร้อยละ 143.27 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

030502

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาเทียบเคียงจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิตของแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ ภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดในพื้นที่ 3,377 แปลง โดยสถานการณ์ใน พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ในปีการผลิต 2565/66 สามารถเพิ่มผลผลิตได้ร้อยละ 21.49 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีผลผลิตของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 คิดเป็นร้อยละ 143.27 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)** ทั้งนี้ โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด ที่นำมาใช้เป็นตัวชี้วัดเทียบเคียงนั้น เป็นโครงการที่เริ่มดำเนินการปีการผลิต 2564/65 โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2565 ยังไม่สามารถวัดผลผลิตต่อหน่วยได้ เนื่องจากเกษตรกรยังใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ได้รับไม่เต็มประสิทธิภาพ และส่วนใหญ่ยังไม่ครบรอบการเก็บเกี่ยวผลผลิต จึงไม่สามารถเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 กับสถานการณ์ของปีก่อนหน้าได้

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานใน พ.ศ. 2566 ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่กับการทำเกษตรกรรม รวมทั้งการสนับสนุนเทคโนโลยี/นวัตกรรม/เครื่องจักรกลสมัยใหม่โดยภาครัฐ ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนปัจจัยความสำเร็จภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย ด้านพัฒนากระบวนการผลิต โดยสนับสนุนเทคโนโลยี นวัตกรรม อุปกรณ์การเกษตร และการให้บริการด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ โดยมีการขับเคลื่อนผ่านโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้แก่ **โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะครบวงจร** ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่เป็นการเสริมสร้างศักยภาพกระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ตลอดห่วงโซ่การผลิตข้าว โดยการสนับสนุนเครื่องจักรกลอัจฉริยะตลอดห่วงโซ่การผลิตข้าวและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ศูนย์บริหารจัดการข้าวด้วยระบบแพลตฟอร์มกลางและการพัฒนาแอปพลิเคชัน **โครงการส่งเสริมอ้อยพันธุ์ดี** ของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายสู่เกษตรกรชาวไร่อ้อย กระทรวงอุตสาหกรรม ที่ดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกรชาวไร่อ้อยรุ่นใหม่ให้สามารถวางแผนการบริหารจัดการและแก้ปัญหาการผลิตอ้อย โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถพัฒนาการทำฟาร์มอ้อยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อลดต้นทุนการผลิตอ้อยและเพิ่มรายได้ และ**โครงการพัฒนาระบบควบคุมฟาร์มอัจฉริยะในโรงเรือน** โดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่แบบยั่งยืน ภาคเหนือตอนบน ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกษตรกรและช่วยออกแบบพัฒนาระบบบริหารจัดการการปลูกผักและพืชสมุนไพรในโรงเรือนอัจฉริยะโดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ที่ผ่านมาภาคส่วนต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาปัจจัยและกระบวนการผลิตในภาคเกษตร โดยเฉพาะในส่วนของคุณภาพการผลิต การให้บริการเทคโนโลยีสมัยใหม่ นวัตกรรม และอุปกรณ์การเกษตร ตลอดจนการส่งเสริมมาตรการการบริหารจัดการฟาร์มที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาสำคัญหลายประการของการทำเกษตรกรรมที่ส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ โดยเฉพาะในส่วนของปัจจัยการผลิตที่ไทยยังมีข้อจำกัดจากขนาดพื้นที่การทำเกษตร เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและแบ่งเป็นแปลงย่อย ทำให้เกิดความยุ่งยากในการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรม/เครื่องจักรกลสมัยใหม่ โดยเฉพาะกรณีการให้เข้าเครื่องจักรกลทางการเกษตร ที่อาจส่งผลต่อต้นทุนการเคลื่อนย้ายเครื่องจักร รวมทั้ง ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งน้ำทางการเกษตร ที่กว่าร้อยละ 78 ของการทำเกษตรกรรมอยู่ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน (กรมพัฒนาที่ดิน, 2565) ผนวกกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดภัยแล้งและน้ำท่วม อันสะท้อนถึงปัญหาการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมกับฟาร์ม และแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการประกอบธุรกิจการให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service

Provider) เพิ่มมากขึ้น แต่พบว่าส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวบริเวณภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2566) สะท้อนถึงข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการรูปแบบดังกล่าวของเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่มีข้อจำกัดด้านต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดของกลุ่มเกษตรกรในการบริหารจัดการเครื่องจักรกลทางการเกษตร ให้เพียงพอกับความต้องการของกลุ่มในช่วงเวลาเดียวกัน การขาดแคลนเจ้าหน้าที่และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเกษตรอัจฉริยะที่สามารถบริหารจัดการและออกแบบการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ยังมีประเด็นท้าทายสำคัญในส่วนของการรายงานผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของแผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (พ.ศ. 2566 – 2580) ที่ปัจจุบันใช้ผลการดำเนินงานบางโครงการสำคัญมาเทียบเคียงเท่านั้น ซึ่งยังไม่มีการจัดทำข้อมูลภาพรวมผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของการขับเคลื่อนการทำเกษตรอัจฉริยะได้อย่างแท้จริงตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางหรือมาตรการส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี/นวัตกรรม/เครื่องจักรกลสมัยใหม่อย่างครอบคลุมมากขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ โดยสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มสหกรณ์การเกษตร และเกษตรกรที่สนใจหันมาเป็นผู้ประกอบการการให้บริการทางการเกษตรมากขึ้น อาทิ การให้เงินทุนสนับสนุนกลุ่ม Start-up การส่งเสริมมาตรการทางภาษี พร้อมทั้งมุ่งยกระดับการบริหารจัดการเทคโนโลยี/นวัตกรรม/เครื่องจักรกลสมัยใหม่ อาทิ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุนควบคู่ไปกับการวางแผนบริหารจัดการเทคโนโลยี/นวัตกรรม/เครื่องจักรกลสมัยใหม่และบุคลากรอย่างเป็นระบบ การยกระดับศักยภาพเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ให้สามารถบริหารจัดการเทคโนโลยี/นวัตกรรม/

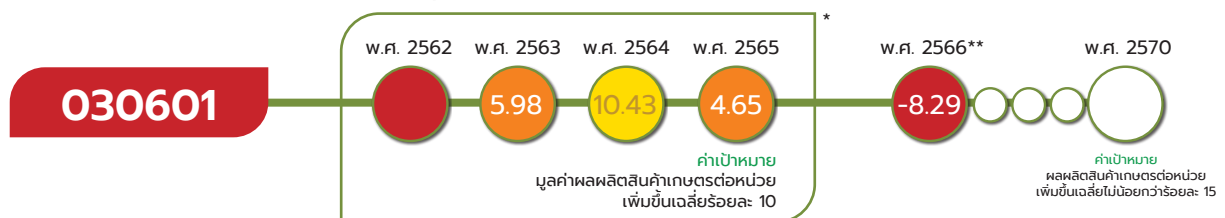
030502

เครื่องจักรกลสมัยใหม่ที่ได้รับการสนับสนุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การลงทุนในเทคโนโลยีการเกษตรเกิดความคุ้มค่าสามารถใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพและเกิดความสะดวกรวดเร็วในการใช้งาน รวมทั้งหน่วยงานเจ้าภาพควรเร่งดำเนินการจัดเก็บข้อมูลมูลค่าสินค้าดังกล่าวอย่างเป็นระบบ และจัดทำระบบการรายงานผลเพื่อสะท้อนผลสัมฤทธิ์ตามค่าเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะต่อไป

030601

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030601 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง มูลค่าเพิ่มจากการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตภายใต้โครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ ซึ่งเป็นการบรรยาย ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย ส่วนสถานการณ์ พ.ศ. 2563 – 2565 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของมูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัด ดังกล่าวมีการปรับปรุงตามข้อมูลล่าสุด (revised) ทำให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปัจจุบัน อาจมีค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030601 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 พิจารณาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของผลผลิตต่อหน่วยของสินค้าเกษตรที่สำคัญในหมวดพืชและประมง พ.ศ. 2566

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ด้วยการสนับสนุนภาคการเกษตรให้เกิดการพัฒนาไปสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และส่งเสริมให้เกษตรกรมีการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของตลาด โดยการส่งเสริมระบบนิเวศของภาคเกษตรในด้านต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรทางการเกษตร การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม ระบบข้อมูลสารสนเทศการเกษตร การวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร ระบบโลจิสติกส์การเกษตร การรวมกลุ่มเกษตรกรและเครือข่าย ตลอดจนการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตร โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ความเพียงพอของปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การเพิ่มปริมาณผลผลิต คุณภาพมาตรฐานของสินค้าเกษตร การวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม การถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้การผลิต ตลาดรองรับและกระจายสินค้าเกษตร โครงสร้างพื้นฐาน/ระบบโลจิสติกส์ภาคการเกษตร และข้อมูลสารสนเทศด้านการเกษตร

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030601 ได้มีการปรับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570 จากเดิม มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 15 เป็น ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
03 การเกษตร 030601 ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น	หมวดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายระดับหมวดหมาย 2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพ ความมั่นคงทางอาหาร และความยั่งยืนของภาคเกษตร หมวดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายระดับหมวดหมาย 3. สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	ไม่มี

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030601 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมายที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 2** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพ ความมั่นคงทางอาหาร และความยั่งยืนของภาคเกษตร และ**หมวดหมายที่ 11** ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ **เป้าหมายที่ 3** สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

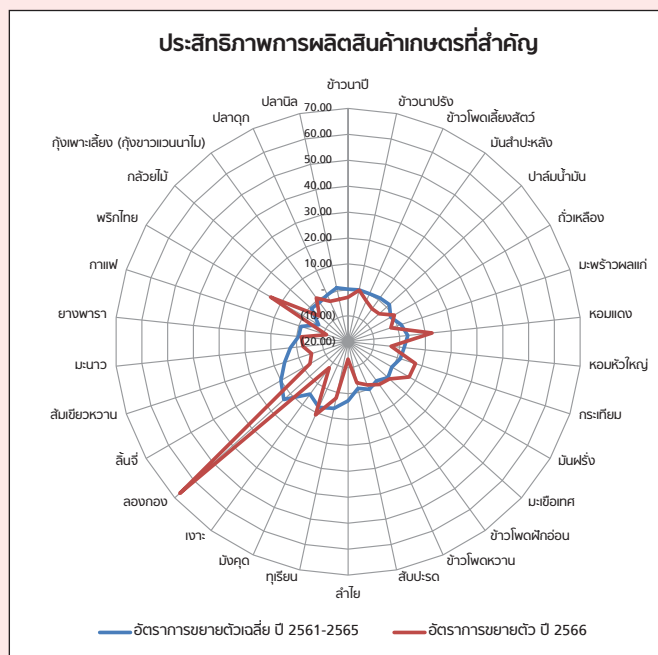
สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจากประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยจำแนกตามหมวดสินค้าเกษตร โดยสถานการณ์ใน พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ประกอบด้วย **สินค้าเกษตรในกลุ่มพืช** ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของสินค้าเกษตรที่สำคัญ จำนวน 27 รายการ มีปริมาณ 799 กิโลกรัมต่อไร่ ลดลงจาก พ.ศ. 2565 ที่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 837 กิโลกรัมต่อไร่ หรือผลผลิตลดลงร้อยละ 4.54 ทั้งนี้ หากพิจารณาในรายสินค้าจะพบว่า มีเพียงลองกองที่มีประสิทธิภาพการผลิตปรับตัวสูงขึ้นอย่างมากจาก พ.ศ. 2565 อันเนื่องมาจากผลผลิตลองกองเฉลี่ยต่อไร่ใน พ.ศ. 2565 ที่เป็นปีฐานปรับตัวลดลงไปราวร้อยละ 40 สำหรับ**สินค้าเกษตรในกลุ่มประมง** ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของกุ้งขาวแวนนาไม ปลาตูก และปลานิล มีปริมาณ 1,013.25 กิโลกรัมต่อไร่ ลดลงจาก พ.ศ. 2565 ที่ผลิตได้ 1,025.91 กิโลกรัมต่อไร่ หรือผลผลิตลดลงร้อยละ 1.23 โดยมีเพียงกุ้งขาวแวนนาไม ที่ประสิทธิภาพการผลิตปรับตัวดีขึ้นจาก 1,410.87 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 1,422.93 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นอัตราการร้อยละ 0.85 เมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2565 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของสถานการณ์

030601

พ.ศ. 2566 พบว่า สินค้าเกษตรที่สำคัญในกลุ่มพืชและกลุ่มประมงมีผลผลิตต่อไร่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 2.89 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 โดยคิดเป็นร้อยละ -19.27 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) สินค้าเกษตรที่สำคัญในกลุ่มพืชและกลุ่มประมงมีผลผลิตต่อไร่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 2.89 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 คิดเป็นร้อยละ -19.27 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.07 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 147.61

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566

การดำเนินงานที่ผ่านมา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายเพื่อสนับสนุนให้ภาคเกษตรไทยสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพภาคเกษตร โดยมุ่งเน้นการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตผ่านโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 อาทิ โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มุ่งถ่ายทอดความรู้

ด้านการผลิตและองค์ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิต/การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการบริหารจัดการกลุ่ม การส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิต การรวมกลุ่มซื้อปัจจัยการผลิตร่วมกันและการรวมกลุ่มจำหน่ายผลผลิตร่วมกัน การส่งเสริมการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรการสนับสนุนปัจจัยการผลิต/แหล่งน้ำในแปลงใหญ่ (พันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์ วัสดุทางการเกษตร อุปกรณ์/เครื่องมือการเกษตร) จำนวน 4,707 แปลง **โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)** โดยการส่งเสริม สนับสนุน ให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นการผลิตสินค้าเกษตรชนิดใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ภูมิสังคม และตลาดให้กับวิสาหกิจและผู้รับบริการที่ได้รับการพัฒนา 1,000 คน 920 กิจการ 30 กลุ่ม และ**โครงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตร** ที่ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำฐานข้อมูลการติดตามสถานการณ์การเพาะปลูกพืชที่สำคัญของประเทศ โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ปัจจุบันเกษตรกรทำการเกษตรในพื้นที่เพาะปลูกระดับความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) มากถึง 43,930,589 ไร่ หรือ คิดเป็นสัดส่วนราวร้อยละ 29.34 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด โดยเฉพาะสินค้าข้าวที่ปลูกในพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน 23,880,521 ไร่ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรงส่งผลให้อุณหภูมิและภัยแล้งมีความถี่และรุนแรงมากขึ้น อันจะเป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรทั้งในด้านของปริมาณและคุณภาพ นอกจากนี้ การช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาลช่วงที่ผ่านมาในบางโครงการจำเป็นต้องให้การสนับสนุนในรูปแบบการให้เงินช่วยเหลือเฉพาะหน้า ซึ่งไม่เอื้อต่อการยกระดับเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของผลผลิต ดังนั้น การเสริมสร้างความสามารถของเกษตรกรในการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรของตนเองให้สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพ และความเหมาะสมของพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตรวมถึงการเลือกชนิดสินค้าเกษตรในการทำการผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการยกระดับประสิทธิภาพการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้าเกษตรทั้งในด้านองค์ความรู้และรูปแบบการสื่อสาร จะเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและเพิ่มศักยภาพในการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงต่อไป

030601

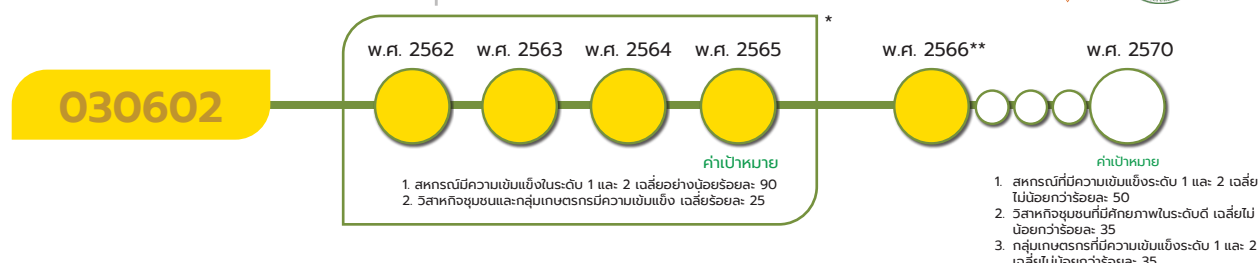
ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การยกระดับขีดความสามารถในการผลิตของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรจำเป็นต้องมีการส่งเสริมการปรับตัวของเกษตรกรในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร รวมถึงการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนการผลิต ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบการบริหารจัดการ เช่น การพัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ระบบการเตือนภัยล่วงหน้าเพื่อลดความเสี่ยงจากผลกระทบของภัยธรรมชาติ เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของปัจจัยการผลิต อาทิ การปรับปรุงพันธุ์พืชที่ให้ผลผลิตสูงและทนต่อสภาพอากาศแปรปรวน/ศัตรูพืช นอกจากนี้ การดำเนินมาตรการ/โครงการของรัฐบาลในระยะต่อไป ควรพิจารณากำหนดเงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือ (Conditional Incentive) ในลักษณะที่เป็นการสนับสนุนการเพิ่มระดับผลผลิตการผลิตของภาคการเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน หรือ เป็นการยกระดับกระบวนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตรเพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2566 เรื่อง การจัดทำมาตรการ/โครงการเพื่อสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือเกษตรกร

030602

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

*หมายเหตุ: เป้าหมาย 030602 สถานการณ์ ว.ศ.2562 – 2565 พิจารณาจาก 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) สหกรณ์การเกษตรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 และ 2) วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

**หมายเหตุ: เป้าหมาย 030602 สถานการณ์ ว.ศ. 2566 พิจารณาจาก 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) สหกรณ์การเกษตรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี และ 3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงตัวเลขสถานการณ์การพัฒนาในวงกลมแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

สัดส่วนของจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานต่อจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งหมด ได้แก่ (1) สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 และ (3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน โดยการพัฒนาศักยภาพในการดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกรและพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้สถาบันเกษตรกรสามารถทำหน้าที่ได้ตลอดห่วงโซ่การผลิตและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาระดับความเข้มแข็งของเกษตรกรและภาคเกษตร โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ แผนพัฒนาสถาบันเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในการบริหารงานและจัดการองค์กรระบบบริหารจัดการและระบบธรรมาภิบาล เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การกระจายสินค้าเกษตร และข้อมูลสารสนเทศการบริหารจัดการสถาบันเกษตรกรและสมาชิก

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030602 ได้มีการปรับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จากเดิม สัดส่วนของจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน ได้แก่ (1) สหกรณ์มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 95 (2) วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร มีความเข้มแข็งเฉลี่ยร้อยละ 30 เป็น สัดส่วนของจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน ได้แก่ (1) สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 และ (3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
03 การเกษตร 030602 สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น	หมวดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายระดับหมวดหมาย 3. การเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรกรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม	ไม่มี

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030602 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมายที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 3** การเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรกรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

030602

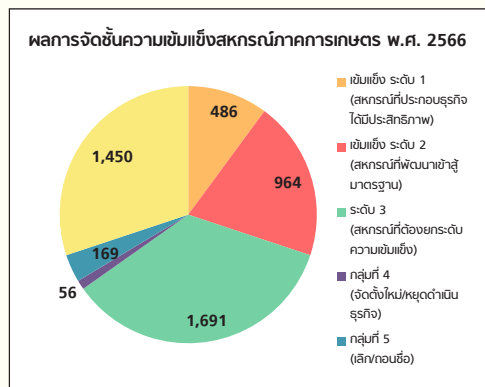
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจากการรายงานสถานการณ์การพัฒนาของสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) สรุปได้ดังนี้

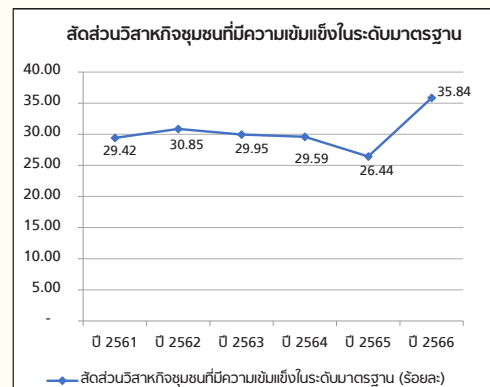
(1) **สหกรณ์ภาคการเกษตร** โดยจากการประเมินศักยภาพของสหกรณ์ ข้อมูล ณ 31 สิงหาคม 2566 พบว่า ประเทศไทยมีสหกรณ์ภาคการเกษตรทั้งหมด 3,366 แห่ง โดยเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตรที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับ 1 และ 2 จำนวน 1,450 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.08 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีจำนวนสหกรณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 โดยคิดเป็นร้อยละ 86.16 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

(2) **วิสาหกิจชุมชน** โดยจากวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพ ณ 30 กันยายน 2566 จำนวน 80,375 แห่ง พบว่า มีวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในระดับดี 28,805 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 35.84 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยคิดเป็นร้อยละ 102.40 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

(3) **กลุ่มเกษตรกร** โดยจากการประเมินศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร ข้อมูล ณ 31 สิงหาคม 2566 พบว่า มีกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับ 1 และ 2 มีจำนวน 1,172 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 32.02 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีจำนวนกลุ่มเกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยคิดเป็นร้อยละ 91.49 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2566

ที่มา : กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2566

ที่มา : กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2566

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากศักยภาพของสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสถานการณ์ใน พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) พบว่า

(1) **สหกรณ์ภาคการเกษตร** มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 ร้อยละ 43.08 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีจำนวนสหกรณ์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 คิดเป็นร้อยละ 86.16 ของค่าเป้าหมาย

(2) **วิสาหกิจชุมชน** มีศักยภาพในระดับดีร้อยละ 35.84 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 จึงคิดเป็นร้อยละ 102 ของค่าเป้าหมาย

(3) กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 ร้อยละ 32.02 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้มีจำนวนกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 คิดเป็นร้อยละ 91.49 ของค่าเป้าหมาย

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายที่เป็นการเฉลี่ยจากตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัว พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 92.55* ส่งผลให้มี**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 กับสถานการณ์ของปีก่อนหน้า พบว่า

วิสาหกิจชุมชน
ที่มีศักยภาพในระดับดี

(1) สหกรณ์ภาคการเกษตร การประเมินสหกรณ์ได้มีการปรับเกณฑ์การประเมินระดับความเข้มแข็งและเริ่มดำเนินการประเมินใน พ.ศ. 2566 เป็นปีแรก จึงไม่สามารถเปรียบเทียบสถานการณ์การพัฒนาของสหกรณ์กับสถานการณ์ปีก่อนหน้าได้

(2) วิสาหกิจชุมชน เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด ที่มีวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับดีร้อยละ 29.25 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่**ดีขึ้นร้อยละ 22.53**

(3) กลุ่มเกษตรกร การประเมินกลุ่มเกษตรกรได้มีการปรับเกณฑ์การประเมินระดับความเข้มแข็งและเริ่มดำเนินการประเมินใน พ.ศ. 2566 เป็นปีแรก จึงไม่สามารถเปรียบเทียบสถานการณ์การพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรกับสถานการณ์ปีก่อนหน้าได้

*หมายเหตุ : การคำนวณสถานะการบรรลุเป้าหมาย สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเกินร้อยละ 100 จะกำหนดให้เป็น 100 โดยมีการคำนวณ ดังนี้ $\frac{86.16+100+91.49}{3}$

3

การดำเนินงานที่ผ่านมา

ใน พ.ศ. 2566 หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาสหกรณ์ สถาบันเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร ผ่านโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้แก่ **โครงการยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร** โดยการอบรมหลักสูตรธุรกิจเกษตรและการบริหารจัดการธุรกิจเกษตรแบบมืออาชีพ เพื่อยกระดับการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้กับสหกรณ์ภาคการเกษตร การอบรมการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการตลาดของสหกรณ์ การพัฒนาต้นแบบการใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เกษตรแม่นยำ เกษตรอัจฉริยะ และการสร้างความเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดของสหกรณ์ภาคการเกษตรกับหน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรอื่น ๆ **โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน** โดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การยกระดับศักยภาพวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางไปสู่ระดับดี การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนการพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชีเพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางบัญชีในการวางแผนธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ **โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร** โดยการส่งเสริม พัฒนา และยกระดับสถาบันเกษตรกรในด้านการบริหารจัดการองค์กรและด้านการดำเนินธุรกิจได้อย่างครบวงจร เพื่อรักษาความเข้มแข็งของสหกรณ์ที่อยู่ในระดับชั้น 1 ผลักดันและยกระดับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายที่มีความเข้มแข็งระดับชั้น 3 และ 2 ขึ้นสู่ระดับชั้น 1 นอกจากนี้

030602

ยังมีการดำเนินการที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร/ประชาชนในการจัดตั้งสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และพัฒนาสู่มาตรฐาน การเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจ พัฒนาสินค้า/ผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีมูลค่าเพิ่มและได้มาตรฐาน และเพิ่มช่องทางการจำหน่าย และการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ทำให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมีความโปร่งใส เชื่อถือได้ สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

สถาบันเกษตรกรเป็นกลไกหนึ่งที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล แต่ศักยภาพในการดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกรในปัจจุบันยังมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะสถาบันเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งก็จะสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สถาบันเกษตรกรบางส่วนก็ยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพ ดังนั้นการสร้างกลไกความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมกันผลักดันและยกระดับความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรควบคู่กับการสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของสมาชิก ตลอดจนการเร่งเพิ่มขีดความสามารถการบริหารจัดการธุรกิจ เพื่อนำไปสู่การยกระดับความสามารถในการดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกร จึงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรในสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การยกระดับความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรให้ความสำคัญกับการยกระดับขีดความสามารถของสถาบันเกษตรกรและเครือข่ายด้านการผลิตและการตลาด ให้ดำเนินธุรกิจในลักษณะเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดการกระจายผลประโยชน์ในห่วงโซ่มูลค่าที่นำไปสู่ความยั่งยืน ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการปรับตัวเพื่อให้ออกทันกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ที่มีผลต่อความสามารถในการผลิตของสมาชิก และจะส่งผลกระทบต่อเนื่องกับปริมาณธุรกิจและความเข้มแข็งของสหกรณ์ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกของสถาบันเกษตรกร และการพัฒนาโลกเพื่อเชื่อมโยงภาคีต่าง ๆ (ภาคเอกชน/ส่วนราชการ/กลุ่มเกษตรกร/นักวิชาการในพื้นที่) ในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

